

הישיבה השמינית של הכנסת הראשונה

ז' אדר תש"ט (8 מארס 1949)

תל-אביב. בנין הכנסת. שעה 20.10

דיון על הרכב הממשלה ותכניתה

היו"ר י. שפרינצק:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה השמינית של הכנסת הראשונה.

בטרם אמסור רשות הדיבור לחבר הכנסת מ. יערי, אבקש כל סיעה, להודיע לי מראש, כמה זמן היא מקצינה לנואם או לנואמים המדברים בשמם. שנית, את הנואמים עצמם אני מבקש, לשים לב שיש כאן איתות המודיע לנואם שני רגעים לפניכן, שהוא מתקרב למועד סיום דבריו.

מ. יערי (מפ"ם):

כנסת נכבדה! בשם סיעת מפלגת הפועלים ה' מאוחדת בכנסת הראשונה אני מתכבד לגלות את דעתנו ביחס לממשלה ותכנית פעולתה, שראש-הממשלה הציגה בפנינו.

אנו צריכים לבחור בממשלה קבועה ראשונה למדינתנו ולאשר את תכניתה. על הממשלה הזאת תוטל המשימה הענקית של הכפלת הישוב משך שנות כהונתה ושל השרשת העליה הזאת בעבודה על פני כל שטחה של ארצנו. יוטל עליה להבטיח את בטחון גבולותינו ולהשכין שלום יציב ויחסישיתוף בינינו ובין המוני העם הערבי השוכן במדינתנו, בא"י ובסביבותיה. יוטל עליה להבטיח את עצמאותנו ואיחלתוננו בשנים של הקמת בריתות אינטרנציונליות נגד ברית-המועצות ונגד העמים שוחרר-שלום ובוגרי-סוציאליזם, כשזרועות הבריתות הללו מתדפקות על שערינו וזוממות למשוך אותנו לתוך רשתן. ע"י פעולת תחיקה של הכנסת, יוטל על הממשלה הזאת, לעצב משטר של חירות דמוקרטית, כשהנו מוקפים מסביב ממשלות של שלי- טים סיאודאליים ושל ואסאלים אימפריאליסטים. יוטל עליה לכוון משטר קידמה סוציאלית, כשאנו נחונים ללחץ גובר והולך של הריאקציה העולמית ושל תכנית "מארשאלואציה" לארצות המזרח הקרוב וארצנו בתוכן. אנו נצטרך לעצב את עצמאותנו, בעוד נמשכת ההתנכ" לות המתמדת של מעצמות המערב לשלמותה של הארץ ולריבונותה, כשהצבאות הפולשים עודם נועצים צפרניהם בארצנו.

היעלה אפוא על הדעת, שבתנאים כאלה נוכל למשימה הגדולה הזאת, מבלי שננצל את הקורטוב האחרון של מרץ, אמונה וכשרון-מעשה, הגלומים בתוכנו?

זאת היא השאלה הגורלית, שהתייצבה לפני מפלגתנו ושהצגנו לפני הבוחרים לכנסת. במערכת הבחירות חזרנו והזוהרנו, שמדינת-ישראל קמה על כתפי חלוצים ומגינים ואין לה תקומה, אלא אם כן תינשא על שכמם. המדינה אינה מטהקסם והיא כשל- עצמה לא תמלא את המשימה אלא אם כן תימשך. התגבר ותעלה התנועה החלוצית ליישוב השממות.

לקליטת העליה, לחינוך האומה ולהגנת המדינה. מפלגת הפועלים המאוחדת יצאה למערכה הזאת, כדי לכבוש את המקום הראוי בעיצוב המדינה לעצמה, ולכוחות הלוחמים והבונים, העומדים אתה לימינה. ידענו איזה סיכוי עצום ואיזה סיכון חמור צפויים לנו בשנים שלפנינו. עשינו את חשבון העליה ההמונית, שבאה ארצה אחרי המלחמה ושגברה אחרי הכרות העצמאות. 200,000 יהודים זכו לעלות. ובעוד שנשארו עדיין באירופה בלבד כמיליון יהודים, הנה נדלתה כמעט לגמרי הרזרבה החלוצית וכבר צפויה לנו סכנת התפוררותה של ההסתדרות הציונית בתפוצות, וכבר צפויה לנו הסכנה, שמאות אלפים, שיורמו ארצה, יצטופכו בערי החוף. ידענו, כי כדי לעמוד בפרץ וכדי לגול את האבן מעל פי הבאר, נחוק מאמץ עליון של הכוחות הבונים, הלוחמים והמדריכים המאורגנים במפ" לגות העצמאיות של הסתדרות הפועלים העברים בא"י, כי צו השעה הוא, שבראש מדינתנו תתייצב ברית של ידיים, הלבבות והמוחות, המצויים בתוך מפלגות הפועלים החלוציות, ברית שתכוון משטר של חירות דמוקרטית וקידמה סוציאלית בשותפות עם שאר כוחות הבנין והקידמה שבמדינת-ישראל. ציפינו לברית הזאת על אף הניגודים החוצצים בין שתי המפלגות הגדולות בהסתדרות. ולמרות גילויי התנכרות ופניית עורף של מפא"י טיפחנו מאז ומתמיד את הסולידאריות הפועלית. בזכרנו היטב, שהיא שהביאה אותנו עד הלום. בברית הזאת היה גלום, וגלום עדיין, כוח היצירה והקליטה. הכולל לאין ערוך על כל מה שיכולה להביא לנו הלוואה אמריקנית — ותהא אפילו גדולה מזו שהושגה. בזכות הווי-ההשקעה האנושי הזה, הגלום בברית המפלגות הסוציאליסטיות בנות הדמוקראטיות העממיות, משק, חברה ותרבות סוציאליסטית, הגענו עד הלום, על אף מצור ההסגר והחירום, שהריקציה העולמית הטילה עליהן.

ידענו, כי אין לפנינו אלא ברידה אחת: או שית- ייצבו בראש המדינה שתי מפלגות הפועלים הגדולות ויתגייסו למאמץ מתוכנן יחד עם שאר כוחות הקידמה את כל הכוחות הגופניים, הנפשיים והאינטלקטואליים, הצפונים בקרב המוני העם, כדי להציעים מקיבוץ גלויות למיזוג-גלויות, לעם עובד ולמשק סוציאליסטי; או שתתייצב בראש המדינה ממשלה של קואליציה רפורמיסטית-קליקיקאלית. המסתגלת ללחץ הריאקציה מבפנים ולדיקטטט כלכלי ומדיני של כוחות-חוף והפונה עורף לאותה הברית הגואלת של ידיים, לבבות ומוחות. אם יקרה כדבר הזה, לא יצליחו שום תכניות מצלצלות לחולל את הפלא של מיווג גלויות והפיכתן לעם עובד, שיהא אדון לגורלו ולעתידו. תחת לייבש את שכונות-הספר מחידקים פאשיסטיים ולהפכן לעררי פועלים סוציאליסטיים, עלולים אנו לראות במ ענינו, איך קמות לנו בקרב ריכוזי העולים שכונות, כדוגמתן

נקבל את התנאים המבישים הללו, הרי לא נשאר לנו אלא לסכם, ששיכורי הנצחון המדומה הגיעו למדרגה המדיאנה ביותר על התנשאות.

ראש-הממשלה פסל אותנו כשותף לערבות הדדית למדיניות החיצונית והכריז על ניגוד לאי-פשרה בין הקו המדיני של מפלגתו ושותפיו מימין לבין הקו המדיני של מפלגתו.

אולי יורשה לנו להזהר קצת על קנקנו של הניגוד הזה, שאין לו פשרה כביכול ולחשוף את משמעותו האמיתית? האין זאת חידה, שחובה לפתרה, לעיני כל? הרי רשאי כל אחד מאתנו לשאול, איך זה ייתכן, שיהא ניגוד חוצץ בין שני קווים פוליטיים, המכריזים בהעלם אחד הכוונות על אחרות, על עצמאות, על אוריינטציה של שלום ועל מגילת או"ם? אם פוסלות אותנו להיות ערבים לנייטרליותה, לעצמאותה ולאי-חלותה של מדינת-ישראל, אם עושים אותנו לאסורים במגע בעסקי משרד-החוץ ומגיפים בפנינו את שערינו, אם הציונים הכלליים, ואם אנשי "המזרחי" ו"אגודת-ישראל" הם כשרים כערכים לנייטרליות ולאי-חלות שלנו ואנחנו "טרפה", הרי שלא חמוז להם סתם לצון, הרי שאין זה סתם קאפריה ויש דברים בגו!

כבר כיום נשמעים קולות בעתונות ובציבור המערבי כים שהסירוב לשלף אותנו באחריות למדיניות-חוץ, כמו הו כפניית עורף לאי-חלות של ממש, אין אנו נתפסים לח' רון משפט פאטאי כזה, אך האין אנו רשאים להיות מוד-אגים למראה הגילויים החיצוניים של הידידות השווה כביכול לארצה-י ולברית-המועצות, גילויים המזדקרים בעינינו יום-יום? אם יידד אחד תומך בנו בכנות בלא טובת-הנאה תמיכה מדינית ותמיכה מאד ממשית, ואילו הידיד השני תומך בנו בהפעלת אמבארגו, במתן עצות לסגת מפרץ ובביקורי-יחיד של משקיפיו הצבאיים בשדות-התעופה שלנו, כלום לא אנו רשאים לחשוש, שענין לנו כאן עם ידידות, שכאילו מבלי-משים פונה ברובה לצד אחד? והרי "העולם" אינו גלגל, והרי לא נעלם מעיני המפלגה האחראית להקמת הקואליציה הממשלתית המת-ייצבת לפנינו, שאם המפלגות האזרחיות הוכשרו לערבות לקו המדיני, בעוד שאנו נפסלנו לערבות זאת, הרי כל איש מתקדם במדינתנו ובעולם הרחב רשאי להרהר את הרהוריו אחרי הקו המדיני של הממשלה הזאת. יתירה מזו: כלום לא היתה ראשית דעת-הקהל הריאקציונית מבית ומחוץ לזקוף את העובדה הזאת לזכותה המלאה?

והוא הדין בנוגע לקו המדיניות הפנימית. אם מכריזים על הגשמת הסוציאליזם בדורנו, על משטר של קידמה סוציאליטית וחירות דמוקרטית ופוסלים מפלגת סוציאליסטית, שהיא השניה בגדלה במדינה ובהסתדרות, להיות שותף לאחריות למדיניות-פנים זאת, ואם מבכרים על פנינו מועמד של "החזית הדתית" כשותף עיקרי ומוסרים לידו את הפיקוח על המשטר הפנימי ועל העליה, הרי קובעים כאן עובדה, המעידה כמאה עדים והטופחת על פני כל ההכרזות הנמלצות שהוכרזו.

אם חירות דמוקרטית פירושה — כפיית הר כגיגית של חוקי "שולחן-ערוך" על כל אזרחי המדינה, כחורים וכחילוניים, איך לצפות לחירות דמוקרטית ולקידמה סוציאליטית מאת השלטון הזה?

ועוד, בדרך לסוציאליזם בימינו הרי ישנן כמה תח-נות-ביניים וכמה ציוניזדוך, שאין מגיעים אליהם בקלות, ובשלב הראשון של ביצוע נכחנת סיסמת הסוציאליזם בימינו בדברים פרוזאיים מאד, בוערים מאד ודחוסים

וכצלמן של שכונות העוזבה, הדכאון העדתי והמרידות הסוציאליטית, שצמחו לנו בקצווי-כרך.

בפרוס כינון עצמאותנו המדינית עשינו את החשבון הגורלי הזה וגמרנו אומר לעשות הכל, כדי לסייע להקמת ההגמוניה המדינית של המפלגות העצמאיות בהסתדרות מתוך ממשלה של קידמה סוציאליטית וחירות דמוקרטית. שתי המפלגות הגדולות במדינת-ישראל ובהסתדרות העובדים יצאו מן הבחירות הללו בהישגים גדולים. אף אחת מהן לא השיגה את כל מבוקשה. אף אחת מהן לא ניצחה נצחון מלא — רק שתיהן ביחד ניצחו. הנצחון המלא היה לציבור הפועלים ולכוחות הקידמה, ומשנודמנה ההזדמנות הגדולה, פנינו אל מפא"י והצענו לה חזית מאוחדת, המושתתת על פרו-גרמניה מוסכמת ועל שיתוף-האחריות למדיניות הפני-מית והחיצונית.

הנה הכריזה מפא"י לקראת הבחירות על קיבוץ-גלויות ועל הגשמת הסוציאליזם בדורנו, היא דגלה בעצמאות ובאי-חלות במרוח ובמערב כאחד; היא הכריזה על חתירה לביטול שלטון הרכוש על העבודה. כמפלגה סוציאליסטית כלל את התקשינו לחייב את הסיסמות הכלליות הללו, ואך שתי משאלות היו בפנינו:

(א) שיוסכם בינינו, איך לפרוט את הסיסמות הללו לתכנית מפורטת של החיקה, ממשל וביצוע משך שנות כהונתה של הכנסת הזאת;

(ב) שיוסכם בינינו, מי יהיה ערב ואחראי לביצוע התכנית הזאת, ומה יהיה הרכב הממשלה, אפיה ודמותה. המועמד לראש-הממשלה השיב לנו בפומבי תשובה ניצחת. הוא גילה לנו, שישנה רק ערובה אחת לקיבוץ-הגלויות ולהגשמת הסוציאליזם בארצנו, וזוהי — מפלגתו. ובחרי המ"מ עוד הגדיל לעשות — הוא כבר בעצם ה'אחריות המשותפת של שתי המפלגות העצמאיות בהסתדרות, ובקיום הרוב שלהן בכנסת. הוא טען, שהעם דחה את מדיניות החוץ והבטחון של מפלגת הפועלים המאוחדת ושאישר לעומת זה את הקו המדיני של 80% מחברי-ה'כנסת, הכוללים את כולם — את הציונים הכלליים, את ה'חיים, את הספרדים, את התימנים, את הפרוגרסיביים — את כולם חוץ מאתנו. לדעתו אין גם צורך בפרוגרממה מוסכמת כלכלית וסוציאליטית — היא ניתנה מראש בדמות המצע של מפא"י לוועידת ההסתדרות.

אחרי שמפלגת המיעוט הגדולה פסלה את מדיניות החוץ והבטחון שלנו, היא הזמינה אותנו להצטרף לממשלה ולשאת באחריות קולקטיבית לתכנית שהוכתבה על-ידיה, ולכל החוקים, שהיא ובעלי בריתה יטילו עליה. הו'מנו להצטרף לממשלה, לאחר שכל התפקידים, המייצגים את האחריות למדיניות החיצונית והפנימית, חולקו עד גמירה בין מפא"י ובין שותפיה מימין.

המועמד לראש-הממשלה ניסה אמנם לשלם נוס לח'פש הביקורת של העתונות ושל חברי-הכנסת, אך לאמיתו של דבר הזמין אותנו, שנהיה נושאים באחריות קולקטיבית לתכנית פרוגרממאטית של קואליציה, שיסודותיה והרכבה הוסכמו מראש בין מפא"י לבין המפלגות האזרחיות. ומה יוצאת המסקנה: אם אלה, שהוטל עליהם להרכיב את הממשלה, מסוגלים עדיין, גם בשכרון הנצחון המדומה שלהם, לייחס לנו שארית של תבונה והכרה עצמית — הרי ברור שהם הציעו לנו את התנאים המבישים הללו מתוך ידיעה מראש, שאנו לא נקבל אותם ונד'חם בשתי ידיים. ואם שיכורי נצחון מדומה הניחו, שאנו

הללו כמפלגה השנייה במדינה — אף היא כמפלגת מיעוט. כמונו כמורה. השותפים לקואליציה המתאימה לפנינו רצו מאד לראותנו כמורדים מעל הבמה הציבורית, הם צהלו מאד כשיכלו להשלות את עצמם לאור התוצאות החלקיות של הבחירות, שירדנו למקום השלישי והרביעי, אבל אנו עמדנו במבחן לכל הדעות. ציבור הפועלים וכוחות הקידמה בישבו לא רצו להשאיר את מפא"י לבדה מול פני הימין הימין את הרוב לשתי המפלגות בהסתדרות ולא לאחת מהן. הם כאילו גזרו על מפלגות הפועלים העצמאיות את השותפות באחריות ואת הערבות ההדדית לתכנית הממשלה. לנצחון זכתה הסתדרות העובדים העבריים. עשרות שנות עמל שנתערב בדם גזרו עלינו את האחריות המשותפת הזאת. למרות הניגודים הקשים החוצים בינינו, הכרנו על נכונותנו למצות עד תום את ציוני הסולידאריות הפועלית בביצוע המשימה הלאומית הגדולה שלפנינו. דימינו הפעם הזאת, לאחר שמפא"י ניסתה לזכות במונופול פעם, פעמיים ושלוש ולא הצליחה, היא תדע להביט לברית ולא תפנה ליצר ההשתלטות בכל מחיר.

לצערנו הרב לא למדה מפא"י לקח. בהתייצבה בראש הממשלה הזאת, החמיצה את ההזדמנות הגדולה, שזימן לנו צו הגורל וצו הבחורים. את הרוב הפועלי בממשלה פרוגרסיבית המירה בשלטון מפא"י בחסדי הימין הדתי והאזרחי.

כן, רבותי! שלטון נטלה לעצמה המפלגה השלטת מלוא-חפניים, אבל זהו שלטון העומד על כרעיהמר. אם ראש-הממשלה הבטיח לבוחרים, שהוא יגשים בדורנו בעת ובעונה אחת קיבוץ-גלויות וסוציאליזם, ואם התייצב כאן לפנינו בתכנית, המתעשפת בסלית של תכלת, הוא יצטרך להוכיח, איך מגשימים סוציאליזם בלעדינו ודווקא עם החזית הדתית — עם שותפיהם של הריאקציה האזרחית בישוב. בהסתדרות הציונית וברשויות המוניציפאליות.

לאחר הבחירות עברו שבועות ספורים, וסיסמאות בדבר הגשמת הסוציאליזם בדורנו חדלו להיות מגילות עפות מסביב לקלפיות; והנה — אך הספיקו לצאת לאור היום מחדרי המו"מ על הרכבת הממשלה — וכבר נתגלו בכל מערומיהן.

הרכב הממשלה הזאת הוציא לאור השמש המערטלת את הסוד הכמוס, שב-סוציאליזם העברי, השרשי, המקורי וכולו שלנו" ובלו שמץ חיקוי של תורת-חוק. את הסוציאליזם בדורנו תגשים אצלנו קואליציה, הבנויה כדמותה וכצלמה של הקואליציה בצרפת ובאיטליה, קואליציה של הפרופוריום והקורקאלים והיא תשמש מקור דאגה רצינית לכוחות העמל והקידמה מבית ומחוץ, כשם שתשמש מקור שמחה וששון לכוחות הריאקציה מבית ומחוץ.

אמרתי: מפא"י השיגה מלוא-חפניים של שלטון, הנתון כולו לחסדי שותפיה לקואליציה. השותף העיקרי מן החזית הדתית צועד לתוך הקאבינט הקואליציוני הזה במלוא הכרת ערכו וייעודו. אם הוא מצהיר זה עתה בעתו, נו, שהוא מתעתד לשמש בממשלה כשותף-עצמאי, הרי היה לו על מה ועל מי לסמוך. בקואליציה של 73 חברי הכנסת, שאין לו תמיכה של רוב ציירי הפועלים הם יוכלו "לעכב כל קריאה". המפלגה השלטת לא תוכל לשלוט אך יום בלי הסכמת שותפיה. אלה, שסירבו לבצע אתנו הגמוניה פועלית בממשלה פרוגרסיבית בימי הרת-עולם אלה, כשאנו עומדים על סף מאמץ על-אנושי, כשאנו צופים פני גאות אלפים עולים חסרי-כל, כשאנו צופים

מאד, והנה, ראה זה פלא — עליהם לשוא תדרוש תשובה. עוד לפני שנבטל את שלטון הרכוש על העבודה, ולפי ניו שונתה לביטול מעמדות, צריכים אנו להתגבר עם פרוס כהונתה של הממשלה הזאת על דבר מטריד, כמו סכנת האנילפציה — והיא מאיימת בראש-השורה על רמת החיים של העמלים ומעוטי אמצעים. יש להעביר קודם-כל את המעמסה הפינאנסית משכמה של דלת-העם על שכמם של צוברי רווחי-המלחמה ושל יובאנים ויצרנים, — המשלשלים לכיסם רווחים ספספריים. והנה עד כה עברו בשתיקה על כל אלה. לעומת זה היינו עדים לנסיגה בלתי פוסקת מפני לחצם של בעלי הרכוש; בעולמנו שוב מנסה רמת תכנית הקפאת שכר-העבודה כתרופה כלייכולה בלתי רת האנילפציה. למגמות הללו של בלימת האנילפציה על חשבון שכר ורמת-חיינו של הפועל התנגדנו בתוך ה"ממשלה ובהסתדרות ונעשה הכל, כדי להדוף אותן בהי"תנו מחוץ לממשלה.

מכרזים למשל, על הלאמת אוצרות הטבע, אולם הם מלהוכיח את הלאמת של הוכינות על אוצרות ים-המלח, של זכויות נפט ושל שאר זכויותיו של ההון הבינלאומי. האם לאור העובדות הנ"ל אין רשאי כל איש מתקדם לחשוש, שאנו נפסלנו להיות שותפים באחריות למדיניות הפנים, משום שהננו שותף לא נות, משום שאנו מתכווניה ברצינות להלאמת ענפי המשק הלאומי, להעברת העול הכספי מעוטי-האמצעים על שכמי עתירי-הנכסים ולהגשמת הסוציאליזם בדורנו?

סך-הכל המסתכם מן האמור אינו אלא זה: מתייצבת לפנינו ממשלה, שהורתה ולידתה בהפרת אמונים להכרזות-עצמה ולבעל-בריתה הטבעי במעמד ובעם. היא קמה הן הפרת אמונים לאלה, שבגופיהם ובלי ציור ראוי לשמו, עיכבו בנגבה וביד-מורכז, ברביבים ונירים יחד עם יחידות פלמ"ח וצבא-ההגנה-לישראל, שעמדו תחת פיקוח חברינו, את ההסתערות של הפולש המצרי על תלאביב, כשם שעיכבו בגופיהם ובלי ציור ראוי לשמו במשמריה-עמם ובגשר את מסע ההסתערות של הפולש העיראקי והעברייני על חיפה, וכשם ששימשו חומה חיה נגד הפולשים הסוריים במגרה, דן וכפר-סאל. קמה ממשלה, שהפרה אמונים לאלה, שחקקם כה רב בהסרת המצור מעל ירושלים ובשיחרור הגליל והנגב. זוהי ממשלה, שהרשיעה את הברית עם מפקדי מרד הגיטאות ואנטי "יצאת אירופה", עם מוליכי ספינות ההעפלה ועם מחסלי מרדות "אלטאלנה"; זוהי ממשלה של הפרת אמונים לכות, שמרביית ההתיישבות העובדת מודרכת על ידיו. היא הפרה את הברית עם רבבות לוחמים ועמלים בסדנות ובמישלים.

אנו מאשימים את המפלגה, האחראית להקמת הממשלה הזאת, בהחצת ההזדמנות ההיסטורית להגמוניה של רוב ציוני-סוציאליסטי בתוך ממשלה פרוגרסיבית.

ראש הממשלה הזמנית, המתייצב כיום לפנינו, תבע מאת הבוחרים רוב יציב למפלגתו, אחרי כן התייצב בפני הבוחרים לוועידת הסתדרות העובדים ותבע למפלגתו את המונופול כמפלגת המעמד, על אף הזכויות הבלתי מפקפקות שרכשו לעצמם העומדים בראש הממשלה הזמנית, לא נענו להם הבוחרים. הזכויות שעמדו להם והקונוסטרות ששיחקו להם לא הספיקו לכך, שהפריעו וכוחות הקידמה יסכימו להפקיד ביד מפא"י את שלטון היחיד. אמנם מפלגת פועלי א"י יצאה מן הבחירות כמפלגה הגדולה ביותר, ואף-על-פי-כן כמפלגת מיעוט. לעומת זה יצאה מפלגת הפועלים המאוחדת מן הבחירות

שהפרו את בריתם, שלא ייתכן בלעדינו, והם יהיו עדיין מסוגלים לחזור בהם ולהתוודע יחד אתנו את ההזדמנות הגדולה לכוחות העמל והקידמה במדינת ישראל, אם יהיו נכונים ומסוגלים לשאת אתנו באחריות משותפת לשלטון רוב ציוניסוציאליסטי בממשלה, שתטיל על עצמה את המשימה ההיסטורית של קיבוץ גלויות ושל הגשמת הסוציאליזם בדורנו—אנו מכריזים בזאת, שנהיה מוכנים להיות שותפים לאחריות מתוך הסכם ובמלוא משקלנו ויכולתנו. אך לא ניתן את אמונו בקואליציה הזאת שבין הרפורמיזם ובין הימין האזרחי והדתי ונילחם בה ללא רתיעה.

ז. ורהפטיג (החזית הדתית המאוחדת):

בשם סיעת הפועל המזרחי שבחזית הדתית המאוחדת יש לי הכבוד להסביר את הנימוקים והסיבות, שהניעו אותנו להצטרף לממשלה הקואליציונית, שהור"ב ע"י מר בן-גוריון, לתת את ידנו לתכנית ארבע השנים ולהבטיח את מלוא תמיכתנו בביצוע התכנית הזאת.

תקומת ארבע השנים הקרובות היא אחת התקופות המכריעות בתולדות עמנו. ביסוס מדינת ישראל ושג" שוגה יוכרע בתקופה זו. המשימות של הכפלת האוכלוסיה, הנהגת משטר קליטת עליה, של פיתוח כלכלי ומדיני, שבוטאש בתכנית הממשלה, — הן גדולות ועצומות כל כך, שרק במאמצים יוצאים מן הכלל של הישוב כולו ובעזרת תפוצות ישראל בגולה ובעזרת צור ישראל ומושיעו נוכל להן.

וכבוד התפקידים כן גדול הסכנות. יודעים אנו, שכל מה שהמשימה גדולה יותר וקדושה יותר, השטן, המכשולים העומדים על דרך הביצוע גם הם גדולים יותר. הסכנות האורבות לנו בביצוע תכנית גדולה זו מחייבות ליכוד הכוחות, ליכוד כל כוח בונה ויוצר במדינה. ולכן היינו מראשית הדיונים בעד קואליציה רחבה ומורחבת, בעד כל הרחבה אפשרית, כדי שכל עם ישראל יהיה שותף באחריות ושותף בביצוע. היינו בעד זה, שגם אלה שאינם רואים אותנו בעין יפה, גם אלה שכיננו את כל חיציהם זיוקא בנו ודווקא בסיעת הפועל הדתי, שבחזית הדתית המאוחדת — שייעשה כל מה שאפשר, שגם הם ישתתפו בשלטון. ואנו גם להבא נהיה בעד זה, שקואליציה זו תורחב ברגע שהדבר יהיה אפשרי.

ואני רוצה לומר מלים אחדות ביחס לאותה מפלגה, שאינני יודע מדוע השתדלה כאן להראות כאילו קיימת איזו מלחמה בין עין-חרוד ובין סדרת-צבי, וכאילו הביעה את תמהונה, מדוע ניתנה לנו אפשרות לפעול ולהשתתף בעיצוב דמות המדינה. אינני יודע, כמה אנחנו פחות פועלים מהם. עברנו הפועלי והחלוצי נקי וטהור. למרות כל הקשיים, שחברנו של מאיר יערי גרמו לנו, הקיימו גושים וישובים מדן ועד באר-שבע, ושלמנו קרבתו יקרים מאד במלחמת השחרור שלנו. ואינני יודע, מדוע ובאיזה זכות פוסלים אותנו מלתפוס מקום במדינה. אני זוכר את נאומי הנרגש של מר יערי בוועד הפועל הציוני, ואת נאומי הנרגש מאד בוועדה, מדוע אין נותנים למפלגתו להיכנס לקואליציה עם הרביוניסטים. נתבקשנו אז לשלם קרבן, לחזור על מקום בסוכנות, כדי לאפשר למר יערי להיכנס לקואליציה עם הרביוניסטים. אינני יודע איפוא, מדוע כשר הדבר ליערי לשבת בקואליציה עם הרביוניסטים, ואילו אותנו רוצה הוא לפסול כריאקציונים. ואפילו אם

אל משימה של שיקום רבבות חיילים, כשסכנת האינפ לאציה ודילול המוני עמלים מרחפת עלינו—אלה שהעיו להפר ברית בימים כאלה, לא בנקל ימישו את צווארם מקולר, הקואליציה הרפורמית-הקליקאלית. מאחורי השותפים אלה יעמוד הלחץ של הריאקציה הבורגאנית, שנשארה לפי שעה מחוץ לקואליציה. מאחוריה יעמוד הלחץ של הריאקציה העולמית.

כדי לזכות בזכויותיה בשלטון התחילה הריאקציה הביתית שלנו לנסות את כוחה במלחמת עצבים והוטל על הישוב וציבור הפועלים איום השבתה של תעשיינים, הסרים למשמעתה. מחר אולי נתבשר על חידוש ברית היסטורית בין הריאקציה הבורגנית והפאשיסטית. הנה משום מה יש לשותף הקליקאלי על מה ועל מי לסמוך. הוא ינסה לשמש לשון-מאזניים בין הרפורמיזם לבין הריאקציה הבורגנית, אם לא מעבר לזה. לא שכחנו איוה תפקיד מילאו השרים הדתיים בימי מרידת "אלטלנה".

באחת: הממשלה הזאת מסמלת את ההסתגלות המ" וזורת לקואליציות, כפי שנגזר הרכבן בארצות המערב, הנתונות לאפסטרופסות אמריקניות. ואולי יותר מעצם ההסתגלות הזאת הפתיעה אותנו הפתעה טראגית הפזיזות הסרת-האחריות המעמדית והלאומית שבהסתגלות הזאת. שם במערב לא העזו לפחות הסוציאליזמוקראטים להפר אמונים מיד עם צאתם מן המחתרת. שם בעטו רק לאחר ששמנו. אצלנו הגדילו תלמידיהם לעשות — הם בועטים בטרם שמנו ועוד לפני שאפשר להעלות על הדעת את ביצוע המשימה בלעדינו.

בידענו, שחיים אנו בימים, שכל מפעל להצלת העם והבטחת עצמאותנו הוא עדיין לפנינו, היינו מוכנים לע" שות הכל, כדי להמיר את האופוזיציה מתוך חירות בשות פות באחריות מתוך הסכם, והנה החליטו לעשות בלע" דינו. זוהי בלי ספק חבלה, זהו חוסר אחריות לאומית, אך ידענו לא שפכו את הדם.

ואם נפל הפור, אם קרה הדבר שנשללה מאתנו האפשרות להשתתף במלוא כוחנו ויכולתנו באחריות למדיניות הממשלה, אנו נמלא את תפקידנו תוך גאון ותוך החלטה וחושפה, תוך חירות ואחריות. אנו לא ניתן להפוך את הכנסת לזירה של דמאגוגיה מוקינית, אלא נתבע בעקבות את עלבונה של הברית שהופרה; אנו לא ניתן לקואליציה זאת להתחמק ונתבע קודם כל את עלבון התחייבותיה והכרזותיה. אנו נראה שכר בתפ" קידנו האופוזיציוני אם נצליח לעצור את הידרדרות המש" טר הזה במדרון ההסתגלות לריאקציה מבית ומחוץ. המתנגשים שלטון יחיד יוכחו במהרה, ששלטונם נתון בין פטיש לסדן, בין הביקורת הקפדנית של כוחות העמל והקידמה מזה ובין הלחץ של הריאקציה מזה. מוטל על שכמנו תפקיד כבד ומורכב. אנו לא נוכל להסתפק בתפקיד אופוזיציוני, בעד ובעונה אחת נעשה את הכל, כדי להמשיך ביתר שאת בבנין, ההצלה ובהגנה. תוך כדי מלחמה בלתי גרעת נגד המשטר הזה נעשה הכל, כדי שהדמוגוגיה הפאשיסטית לא תסתכן לחוך הפיר" זה שביעצה בינינו.

ואחרי ככלות הכל אין אנו שוכחים, שמה שקרה לנו הוא מנת-חלקו של כל כוח מהפכני. הוטל עלינו לקדוח מינהרה בסלע השחור של המציאות. לקדוח תוך אמונה עזה, שבסופו של דבר עוד נזכה לראות אור גדול. כך קדחו כוחות המהפכה והשיחרור בכל אחר ואחר; כך קדחו מנהרות בקפריסין, עד שהגיעו לחופי המולדת וכך נהג גם אנחנו. ואם יקרה ברבות הימים ויוכחו אלה

מ. בגין (תנועת החרות):

כבוד היו"ר, כנסת נעלה! הסיעה של תנועת החירות מיסוד של האירגון הצבאי הלאומי, מילאה את ידי והטילה עלי את התפקיד להבהיר את עמדתה כלפי הממשלה, כפי שהורכבה על ידי מר בן-גוריון, וכלפי מדיניותה של הממשלה, כפי שהוצעה על-ידי ראש.

העובדה, שבממשלה הזאת משתתפים שליחים של ארבע סיעות, המהוות רוב מספרי לא גדול בכנסת ומיוצגות רוב מספרי עוד יותר קטן בקרב העם הבוחר בציון, עובדה זאת אינה פוטרת אותנו מלבדוק את היסודות, שעליהם בנויה הממשלה, הן מבחינת הרכבה והן מבחינת מדיניותה.

באשר להרכב הממשלה, עלינו לקדם בברכה את דבר הקמתו של משרד מיוחד לחינוך ולהשכלה, מיניסטריון שאת הקמתו דרשנו מהיום בו הונחו היסודות לעצמאותנו. אולם משום מה עובר מצע הממשלה בשתיקה על בעיה חמורה ביותר, הכרוכה בחינוך הדור הצעיר, כיצד יחונכו ילדי ישראל? האם חינוכם יופקד ויופקד בידי מפלגת פוליטיות? האם החינוך יהיה מכווץ ומפצל, או אחיד ומאחד, אם יופקע מידי מפלגות פוליטיות, וימסר לרשות המדינה, שהיא היא החייבת לחנך את ילדי ישראל ברוח אהבת העם, אהבת המולדת, אהבת החופש, ברוח הערכים הנצחיים של תורת ישראל, וברוח הסובלנות לדעות הוולות, שהיא אמת-המדה לבנין הממלכתי החפשי.

בעוד אנו מברכים על עצם העובדה של הקמת מיניסטריון מיוחד לחינוך ולתרבות, עלינו למחות בציר רה הנמרצת ביותר על ירושה, שנתורה לממשלה הזאת מן הממשלה הבלתי נבחרת — כוונתי למיניסטריון מיוחד למשטרה, שבתוקף התנאים הפוליטיים הקיימים במדינתנו, אין בו כל יעילות, כי איש לא ישלה את עצמו, שהמועמד לשר-המשטרה, שליחה של סיעה שחבריה הם ממוצא ספרדי, ישפיע השפעה מעשית על עניני המשטרה, שהפיקוח עליהם נמסרו בידי איש המפלגה השלטת, אך מאידך גיסא, יש בעובדה של קיום מיניסטריון משטרה מן הכתם על המדינה, מאחר שמיניסטריונים מיוחדים למשטרה היו קיימים רק במדינות אוטוקראטיות או טוטאליטאריות, לפי טבע הדברים שייכת מחלקה זו למיניסטריון הפנים, והעובדה, שהיא הוצאה ממיניסטריון הפנים, באה ללמד על קו יסודי שבהרכב הממשלה הזאת, בדומה לקו שהדריך את מקימי הממשלה הנומנית, המקימה משרדים לא לפי יעילותם במדינה, אלא מיניסטריונים, כדי להבטיח בעזרת תמיכה מסויימת למפלגה השלטת.

והוא הדין ביחס למשרדים מיוחדים אחרים, כגון קיצוב האספקה, והשארת המשרד המיוחד למסחר ותעשיה, שרוקן מתוכנו לאחר הקמת המיניסטריון החדש, שחשיבותו כמובן איננה מוטלת בספק. והוא הדין ביחס למשרד מיוחד לקואופרציה, שלפי טבע הדברים שייך למיניסטריון לענינים הכלכליים, ושבימי שלום המשעבר, טיפל בה אחד הפקידים הנמוכים.

ועלי לומר דברים ברורים גם ביחס למיניסטריון מיוחד לעניני דתות, אנו רואים במסורת העברית המקודשת מקור נצחי, שממנו שאב עמנו בכל שנות הגולה והשעבוד אמונה בעתידו ובהשגת חירותו, משום כך הגנו בעד החזרת הערכים הנצחיים של

יחזור מאה פעמים ואחת על מלים כמו „ריאקציה“, „ימין“ וכו' — זה לא יפחיד אותנו. תנועת הפועל העברי הדתי, שהתחילה מקטנות, ידעה להתרחב ולמלא בהצלחה כל משימה שהוטלה עליה, ואינני יודע, מדוע מתאמצים אנשי מפ"ם לתאר את החזית הדתית המאחדת דת למפלגת ריאקציונית, החזית הדתית המאוחדת מגבירה ומחזקת את כוח העובד, הרוב שבחזית הדתית המאוחדת שייך לפועלים — לפועל המזרחי ולפועלי אגודת-ישראל.

רצוני לציין שתי נקודות מתוך המצע: (א) המשימת הסוציאלית, אנו נותנים את ידנו למשימות הסוציאליות שפורשו במצע, מפני שאנו רואים במדינת ישראל מדינת-עובדים, העליה הוורמת לארץ היא עליה של אנשים מהוסרי-אמצעים, שרק תכנון ממשלתי יוכל לעשות למען קליטתם, דבר זה עושה אותנו למדינת-עובדים, ולכן נתמוך תמיכה מלאה בחלקים הסוציאליים של התכנית, (ב) מדיניות-הפנים, אני סבור, שהגיע הזמן לחשוב על עיצוב דמות מדינתנו, זהו עכשיו תפקיד מדיני ראשון במעלה, במשך עשרות שנות הציונות לא הגענו לידי כך, עתה הגיעה השעה לעצב את דמותה של מדינתנו, העצמאות הרוחנית של מדינתנו אינה פחות חשובה מאשר עצמאותה המדינית ועצמאותה הצבאית, אנו יודעים מן הנסיון ומן ההיסטוריה, שכל מפעל מדיני קדם מפעל רוחני, עיצוב דמותה הרוחנית של מדינת-ישראל — בו אנו רואים את תפקידנו המאשר בממשלה ובמדינה, אנו נזכור ונדגיש שלא מדינה חדשה אנחנו, כי אם מדינה המח-דשת את נעוריה, יש לנו ענין עם תחייה ולא עם מדינה חדשה לגמרי, ולכן נשתדל לשמור על הקשר עם העבר, במשך אלפיים שנות גלותנו נשתכחו גופי הלכות, ואנו צריכים לחזור ולשאוב מאוצרות הרוח שלנו, לחזור וללמוד הלכות מדינה והליכותיה.

אנו עומדים עכשיו לפני שורה של בעיות חדשות, בעיות דת ומדינה — בעיות חמורות מאד גם בשבילנו וגם בשביל אלה שאינם דתיים, ואנו צריכים להשתדל למצוא הסדר לבעיות אלה, במשך מאות בשנים היו לנו בגולה בעיות של מיעוט בין רוב לא-יהודי, עכשיו הועמדנו בפני בעיות אלה כשהרוב הוא רוב ישראלי, ולכן כה קשות הן הבעיות ועלינו להתחבט כדי לפתור אותן, בתכנית הממשלה אנו מוצאים רמזים לפתרון, אנו מציינים בסיפוק, שמצאנו בתכנית זו הדגשה בדבר החובה המוטלת על הממשלה לספק את הצרכים הדתיים של הישוב, — ובדבר קדושת שבת וחגי ישראל, אך אני רוצה לשמוע מפי המועמד להיות ראש-הממשלה תשובה פוזיטיבית בענין דיני-אישות, שהם אשיותיהם של חיי-המשפחה בישראל.

ומה בענין הכשרות, ענין השולחן הטהור, ענין שיכול לאחד את כלל ישראל עם מדינת ישראל? אני רוצה לשמוע תשובה פוזיטיבית גם בשאלות אלו.

ואני רוצה להוסיף בכנות וברצינות וברטט של קדושה: אנחנו נכנסים לממשלה הראשונה הקבועה שלנו, אנו נשתדל לתת לה את מיטב כוחותינו, ובכוחות משותפים — ואנו מקווים, שכוחות אלו עוד יגדלו — נוכל לבסס את מדינת-ישראל ברוחם של אותם הגדולים ושל אותו חזון נבואי, שאנחנו רגילים לחזור ולהזכיר אותם בנאומים, אלא שעכשיו ניתנה לנו בפעם הראשונה האפשרות להעזי ולנסות לבצע את חזוננו הגדול.

ועלי להביא לפני הכנסת את העובדה, שמדיניות החוץ שלנו מתעלמת ממנה ביוזעים, שתכנית הביתור של המולדת, כפי שנתקבלה באירגון האומות המאוחדות, בוטלה גם להלכה וגם למעשה. תכנית הביתור היתה מבוססת על שלושה יסודות: א. על הקמת מדינה ערבית במזרחו של החלק הוערבי של נחלתנו ההיסטורית, ב. על גבולות מסויימים וג. על משטר בינלאומי בירושלים. ברשות הכנסת אנחה את היסודות האלה ואתחיל בניתוח המשטר הבינלאומי בירושלים.

בשעתו סמכו חוגי הממשלה שלנו את ידם על משטר זה, וזו היא עובדה שאין להכחשה. אלא שהמשטר הבינלאומי בירושלים, לא בלבד שמשמעותו היא הפקרת ירושלים לשלטון נוצרי ויהא שמו אשר יהיה, אלא שבחלק קף התנאים הבינלאומיים, שוב אין המשטר הבינלאומי בעיר הבירה הנצחית בגדר האפשרות, ובעיקר לאחר שמועצת-הנאמנות של אירגון האומות המאוחדות החליטה לדחות לזמן בלתי מוגבל את הדיון בשאלה זו. וההחלטה היא איננה מקרית, היא נתקבלה לאחר שברית-המועצות נכנסה למועצת-הנאמנות, כדי לקבל חלק או לדרוש את חלקה במשטר הבינלאומי בירושלים, למועצת-הנאמנות, שבמשך שנתיים ימים של קיום ארגון האומות המאוחדות החרמה אותה ברית-המועצות.

בתוקף השינוי שחל במציאות — והוא חל בדמם של כל בני-ישראל, על כל מפלגותיהם וכל שכבותיהם, ואיש לא יעז להפלות בין דם לדם עברי, שנשפך על קדושתה של ירושלים ועל נצחיותה — בתוקף השינוי הזה נמצא חלק של ירושלים בידנו וחלקה עדיין בידי צר ואויב. משום כך חותרת המדיניות הרשמית של ממשלתנו לקראת הקמת משטר בינלאומי בעיר העתיקה של ירושלים, והיא טוענת — אם כי לפי שעה כחצאי מלים — למסירותה של ירושלים החדשה לשלטון עברי. עלינו להזהיר אוהרה חמורה מפני הקו הזה, מפני הטענה למשטר בינלאומי בירושלים העתיקה. אותן המדינות, המעוניינות עדיין לשחק בקו של בינלאומיות של ירושלים, מנצלות את קדושתה למען קידום אינטרסים ברורים מאד שלהם. ואם נודה במקרה, אם נמסור את חלקה של ירושלים למשטר בינלאומי, מחמת קדושתה לעמים מסויימים, או לדתות מסויימות, נפתח פתחון-פה להבטחת האינטרסים הפרוואים מאד שלהם תחת מסווה של קדושת ירושלים. באותה טענה עצמה של "קדושה" יכולים לבוא הגורמים הבינלאומיים גם ביחס למקומות אחרים בארץ-ישראל, לא רק טענת קדושתה של ירושלים בפייה, יש עוד מקומות, שלקדושתם טוענים ואל ניתן פתחון-פה לכל מיני גורמים זרים להתערב בעניני מדינתנו ולהגביל את ריבונותנו.

היום הנה יושבת בירושלים ועדה מטעם אירגון האומות המאוחדות, המכונה: ועדת-פיס, והיא התחילה בדיון על עתידה של ירושלים, בבניית עדים משני הצדדים כביכול, ואחד מעדתי המוזנים הוא רב-הסתבחים — המופתי, והמוזנים האחרים — יהודים. עלינו להזהיר את מנהליה של מדינות-החוץ שלנו מפני התוצאה של האוריינטאציה על אירגון האומות המאוחדות המוצהרת שלהם, שלפיה עלולים הם לקבל את ההזמנה ללכת להעיד בפני אותה ועדת-פיס. עלינו להביא, שחל שינוי יסודי ביחס לאותה הימנים שבהם באו לארצנו ועדות-חקירה למיניהן, ושכפניהן נאלצנו כאחת "העדות" להידיין על זכותנו במולדת. קמה מדינת-ישראל, אין עוד עדויות בפני גורמים זרים ויהיו מי שיתיה, ובודאי אין להופיע

חזרת ישראל בחיי עמנו, מאחר שיש בהם גם צדק ויושר. אך גם מיניסטריין זה שייך מטבע הדברים או למיניסטריין הפנים או למשרד לעניני חוץ, ואין בהקמתו ביטוי להערכתם האמיתית של ערכי המסורת העברית הנצחית.

גם הוא הוקם לפי הקו של קניית תמיכה בקרב גורמים מסויימים, שיתנו צורה של קואליציה לממשלה, שבה שלטת למעשה מפלגה אחת ויחידה, עצם העובדה, שארי בעה משרדים נעזרו פנאיים לזמן שלא הוגבל ובאחריות להם נמסרה לממשלה כולה, כלומר הם בכלל לא נמסרו לאחריות של מישהו, עצם העובדה הזאת מוכיחה, כמה נפסד הוא הקו של הקמת מיניסטריונים כדי שימונו מי ייסטרים, במקום למנות את השרים, המוכשרים ביותר בשביל המשרדים היעילים ביותר.

בעברי מהרכב הממשלה למדיניותה, עלי להתעכב בראש וראשונה על הבעיה של מדיניות-החוץ, אותה הבעיה, שהמועמד לראש-הממשלה כמעט לא רצה להתעכב עליה במצער וקבע רק עובדה אחת, שהממשלה החדשה תמשיך בקו הממשלה הזמנית. גם נבשרנו במצב הזה שייחנן שאנו עומדים לפני תקופת שלוש בארצנו ולפני המרת ימי-הגדולות בימי-הקטנות. אינני סבור שזו היא הגדרה הנכונה, אף אילו היו נכונים הדברים ביחס לשלום, גם בשטח הבנייה אין לפגנו ימי-קטנות, אלא ימי-גדולות, אין עוד אפשרות, כשם שכוראי אין עוד הכרה, להמשיך באותה שיטה, שתרצל קרא לה "שיטת האינפליטראציה". גם תפקיד הבניין הוא היום תפקיד עצום, הורוש קצב מהיר ביותר, ולמעשה הוא דומה לתפקיד מלחמתי. אך העובדה העיקרית היא, שאשליה חמורה ביותר היא לטעון, שאנו נכנסים לתקופת שלום. מדיניות החוץ הרשמית שלנו מתעלמת ביוזעים או בלא יודעים מן העובדה, שגם כשאין מערכות צבאיות בצפון או בדרום נמצאים אנחנו במצב של מלחמה מתמדת. אנו מחזיקים צבא, וניאלץ להחזיק צבא, שהוא למעלה מכוחותינו הכלכליים. הגבר לוח המלאכותיים, המתפתלים, שאין בהן כל ערובה לא לפיתוח משק, ולא לקליטת המונים, ובעיקר לא לבטחון יסודי — הם הם המטילים עלינו, בתוקף העובדה שמעבר להם נמצאים צבאות פלישה, מצב של מלחמה מתמדת. אפייני הדבר, שחוגי הממשלה רגילים להסכים לעם את דבר קיומה של מלחמה גם כשאין ריות בחזית, כשהמדינה היא במסע, במלחמה או בחוקי-חרום טוטאליטאריים, אך עובדה היא, שעיקרה של מדיניות-החוץ בחיי אומה הנמצאת במצב מלחמה היא, לסיים את המלחמה בנצחון ולהביא לעם שלוה-אמת. לכן אין זי עוד בעקרונות כלליים ומלים נבובות על נאמנות לעקרונות האומה, על ידידות עם כל אומות העולם, על חתימה לקראת ברית יהודית-ערבית, בעוד עמנו נמצא במצב של מלחמה. מדיניות-החוץ שלנו הייתה לענות במלים פשוטות וברורות, כיצד היא אומרת לתת לעמנו נצחון על אויבינו המתנכלים לו מדי יום ביומו ואף מפילים חללים מדי יום ביומו וכיצד היא עומדת להביא לנו שלום אמיתי, שיאפשר לבצע את המשימה ההיסטורית של שיבת ציון וקיבוץ-גלויות, קליטת מילונים שביציון והפיכת מדינתנו לבית נאמן לכל עם ישראל. ואם הממשלה החדשה עומדת להמשיך בקו שבו נטשה הממשלה שלא נבחרה, הרי יכולים אנו להיות בטוחים, שלא נצונו ויבא לנו ולא שלום-אמת יכון בארצנו, באשר המדיניות ההיא יסודותיה בתכנית החדשה, אף אם דעת הממשלה ביחס לפרטי התכנית השניתנה בתוקף המציאות.

שר-החץ בירושלים בוועידת ערונאים, שלפיה לא יפורז שום שטחים בנגב כתוצאה מהסכמה לשביתת נשק עם מצריים. בקשר עם זה הרינו להוקיע את העובדה שהי כנסת לא נשאלה ביחס לניהול השיחות להסכם לשביתת נשק, לא עם מצרים ולא עם מדינות ערב האחרות. ההסכמים הללו אינם הסכמים מכניים להפסקת האש, הם הסכמים מדיניים ממדרגה ראשונה, הנותנים הכרה בעי קיפין להימצאותם של צבאות הפלישה בארץ-ישראל המערבית. ונבחרו העם זכאים לדרוש, שהממשלה תתייעץ בהם לפני שתשים את החתימה על הסכמים כאלה, ולפני שתלך לקראת הסכמים דומים בעתיד. ועל רקע השיחות הללו עם מדינות ערב אין אנו יכולים להתעלם ממצבם של מאות אלפי אחינו, החיים היום בארצות ערב. עלינו לומר בפה מלא, שצפויה להם סכנת השמדה ועלינו לפעול בהקדם, כדי להצילם משיני פורעים המתנכלים לעצם קיומם. הריני מתכבד להזכיר לכנסת, שקיימת החלטה מסויימת של אירגון האומות המאוחדות ביחס למה שמכונה בלע"ז ג'ינוסייד, או רצח עמים, היא ההחלטה שנתקבלה ביום ה-9 לדצמבר 1948 ובסעיף הראשון כתוב לאמור: „רצח עמים ייקבע על ידי הריגת אנשי קבוצה לאומית, אתנית, גזעית או דתית, גרימת פגיעות בגופם ובכבודם של בני הקבוצה ההיא, יצירת תנאי-חיים בכוונה תחילה, העלולים לגרום להשמדתה של הקבוצה או חלק ממנה. עובדות כאלה כבר אירעו בארצות ערב השונות; אחינו עומדים בפני סכנה ישירה לעצם חייהם, על ממשלתנו לפעול, ולפעול במהירות, כדי להצילם. בסיס ההחלטה הזאת יש לדרוש מאת אירגון האומות המאוחדות, שתשגר ועדת-חקירה מיוחדת בינ-לאומית, שתעמוד על מצבם של אחינו בארצות ערב ותבטיח את זכוהם לעלות למולדת. אנו מברכים בתכ-ניתה של הממשלה את הסעיף על הבטחת זכות, היציאה לכל בני עמנו מתפוצות הגולה למולדת, וכשם שיש לעמוד על העובדה, שאחיו בארצות ערב נמצאים למעשה בגיטו, כן יש להביע צער רב על העובדה, שגם מדינות מסויימות באירופה סוגרות את שער-היציאה בפני אחינו הבוחרים במולדת. גם פה וגם שם עלינו להבטיח הלכה למעשה את זכות היציאה לאחלר לארץ המולדת. את התנאי הזה יש להתנות כתנאי מוקדם לכל שיחות שלום או הסכמים ארעיים. שיתנהלו עם מדינות ערב החוק פניות ואליגנז יאמרו לנו, שהדבר הזה איננו בגדר החוק הבינלאומי ובגדר הנוהג הבינלאומי. עובדה זו, שמדינות התוקפנות פתחו את שיחותיהן אתנו בדרישה לטפל בבקיעות האוכלוסיה האזרחית, נותנת שאנחנו רשאים וחייבים על אחת כמה וכמה להתחיל את השיחות שלנו בדרישה לטפל במאות אלפים אנשים, נשים וטף, העומדים לפני סכנת כלייה.

אלה הן הבעיות העקריות במדיניות-החץ שלנו על רקע החלטה הביתור. אך אינני יכול להתעלם מן העובדה, שאנו חיים לא רק בתוך מציאות של ביתור בשטח, אלא גם בתוך מציאות של ביתור בנפש. עובדה היא שקיים בינינו היום משטר של שיכחה והשכחה מכוונת. גם אם תנאים אלה או בדומים להם אינם מתירים לאומה לגאול את מולדתה כולה במלחמת שיחור, חייבת היא לתנן את הדור כולה, שיוזכר את אבדן חלקי המולדת השדודים; כך עשו כל העמים, שעמדו בחלומות השיחור והפסידו שטחים בלחץ האויב או מתוך שגיאות פאטאליות מבית. כך עשתה צרפת, כשאבדה לה אלזאס-לורין, כך עשתה אטליה, כשאבדה לה בתקופה מסויימת עיר בירתה;

בפני ועדת-פיוס, המומינה איש שידיו נגואלו לא רק בדמנו במולדת אלא גם בדם אחינו בגולה, יש להחרימ את ועדת-הפיוס ולומר בפה מלא, שהמדינה העברית העצמאית תנהל לפי החלטתה משאומתן בענינים הבינ-לאומיים של ארצנו ועל יחסיה עם מדינות אחרות כיאה למדינה ריבונית עצמאית. ניתוחנו הוכיח, שהמשטר הבינלאומי בירושלים, הוא לא רק הפקרת עיר הבירה לשלטון נכרי, אלא גם אינו בגדר המציאות הבינלאומית. התכנית הזאת, שעליה הושחתה בין השאר גם תכנית ה-חלוקה, בוטלה.

והשאלה היסודית השניה: גבולות המדינה, שנקבעו בתכנית החלוקה ב-29 לנובמבר, — לית מאן דפליג, שגבולות אלו אינם קיימים במציאות, הם בוטלו עם הכרעתה של יפו בהסתערותם של חיילי האירגון הצבאי הלאומי, עם כיבושה של עכו בידי חיילי ההגנה, עד לשחרורו של הגליל, עד לכיבושיו בחזית המרכזית ועד לכיבושים בנגב ועד בכלל. הגבולות הללו, שנקבעו ב-29 בנובמבר באירגון האומות המאוחדות, אינם עוד בעולם. ואשר ליסוד השלישי — הקמת מדינה ערבית בחלקה השני של ארץ-ישראל המערבית, אף היא איננה בגדר המציאות. היא לא הוקמה ולא תהיה. אין גורם במציאות המדינית שיוכל להקימה, אלא אם כן חברי מפ"ם יוועקו כדי להקים אותה.

משום כך הרינו רואים, שהמציאות הפוליטית שינתה לחלוטין את שלושת היסודות, שעליהם נבנתה תכנית החלוקה. למעשה קיים עכשיו בחלק המזרחי של ארץ-ישראל המערבית, כשם שקיים בעבר-הירדן המזרחי, כי-בוש בריטי עקיף, כפי שהיה כיבוש בריטי ישיר בכל ארץ-ישראל המערבית. בטרם סולק השלטון הבריטי כתוצאה ממלחמת השיחור, שהתנהלה נגדו. אין זה מק-רה, שברוב שטחה של ארץ-ישראל המערבית, שאינו בגדר השלטון הבריטי, שלטת השושלת ההאשימית, עיראק ועבר הירדן, כלומר אותו אגרוף ערבי, שמיניסטר החוץ של בריטניה הוא מנהלו למעשה. ולא יהיה שלום למדינתנו, ולא יהי שלום לעמנו, אם לא נשחרר אותו חלק של המולדת מגייסות הפולשים. גם היום הנה נשפך דם באותם אזורי-הספר כביכול של מדינת החלוקה, והוא יוסיף להישפך. והעיקר הוא: לא נוכל בשום פנים להפ-נות ברבות בינינו לאותו תפקיד-בנייה שעליו דיבר ראש-הממשלה, אם ארצנו לא תסודר לחלוטין מגייסות הפול-שים. זוהי המשימה העיקרית במדיניות-החץ שלנו וכל זמן שאין היא נותנת תשובה לבעיית הטיהור של ארצנו מן הכיבוש הבריטי העקיף, אליגנז תנסה להשלות את העם, שאנו נכנסים לתקופה של שלום. אשליה חמורה ביותר היא, להעלות להביא לידי השתעבדות נפשית, ואולי ברבות הימים גם לידי השתעבדות פוליטית לאותו גורם, המוסיף להתנכל לעצמאותנו ומנסה להטיל את רצונו בעזרת שכיריו על עמנו.

במדיניות-החץ הרשמית שלנו הולכת בכיוון הקפאת הגבולות המלאכותיים, גבולות הביתור. השיחות המתנ-לות היום עם ממלכת עבר-הירדן, כלומר עם העבד המכור ביותר לבריטניה במזרח התיכון, תוצאתן יכולה להיות אחת ויחידה: הקמת בסיסים בריטיים מול פתח-תקוה ומול ירושלים החדשה. גם השיחות להסכם של שביתת נשק שהתנהלו בירושלם עם מצרים, אף הם הביאו לידי נטישת שטחי המולדת על ידי צבאנו, — שטחי המולדת ששחררו ברם טובי בנינו, — ומסירתם לפיקוח, ולמעשה לשלטון נכרי, בניגוד להבטחה שניתנה על ידי

יוכר בפיקוד הצבאי הגבוה, במנגנון הממשלתי המבצע ובמנגנון הדיפלומאטי המייצג, ביחוד שמאותו חוג באים אנשים, שנתנו את דמם להקמת העצמאות העברית, ושמאות רבות מהם הפכו לנכים, שהממשלה הזאת אינה מואילה לטפל בהם.

ואשר למדיניות הכלכלית עלינו לקבוע, שאין די בעקרונות כלליים, שמענו היום מפי ראש-הממשלה הצ' הרת מדיניות כלכלית, שחבריו קראו לה, בריחת התע' מולה של הבחירות, בדברם על מפלגה יריבה — "כל בוי". עובדה היא, שאי אפשר לקלוט מיליונים רבים אם תימשך אותה מדיניות-החץ הקיימת היום והגורעת מאתנו כל אפשרות של פיתוח משקי אמתי. עובדה היא, שכל זמן שהמפלגה השלטת המייצגת אותנו בממשלה, יש לה מפעלים מנופוליטיים, אין היא מפלגה פוליטית בלבד, אלא גם נציגה של טרסטים כלכליים אדירים. כל עוד מצב כזה קיים, שוא יהיו הדיבורים על ריבוי השקעות-הון פרודוקטיביות. לכן ישנן עובדות, ובעיקר העובדה על המשלחת מדרום-אמריקה, שעזבה את הארץ תוך החלטה לא להשקיע ולא לבנות, בניגוד להחלטתה לפני בואה לארץ-ישראל, והסיבות לשינוי ההחלטה נעוצות קודם-כל בעובדה, שבתוקף קיומה של מפלגה פוליטית, שהיא נציגה של אינטרס כלכלי ברור, קיימת התחרות למפעלים אחרים.

הממשלה חייבת למנוע ועוזעים בכלכלה. יש כמוכן להכיר בזכות השביתה של הפועל להבטחת תנאי קיומו, אם כי קשה להבין, מה פירוש הדבר חופש-שביתה וחופש-השבחה בתנאים של קליטה ושל פיתוח המשק. בתוקף תפקידה חייבת הממשלה להקים מנגנון ממלכתי לבוררות, שינסה למנוע מראש סיכסוכי עבודה, הפוגעים בכושר הייצור של האומה. בעיית העובד איננה בעיה של השכר הנומינאלי. מובן שאין להוריד שכר-עבודה בתנאי אינפלציה והאמרת המחירים. הבעיה היא של שכר-עבודה ריאלי, ואותו אי אפשר להבטיח כל עוד לא יהיה זרם של מפעלים חדשים, שאותם אפשר להקים אך ורק על ידי השקעות פרודוקטיביות, ובעיקר בעזרת היוזמה הפרטית. יש מקום ליוזמה פרטית גם בארץ-ישראל וגם מאת יהודים בחו"ל, ואין צורך בהון בינלאומי, שעליו דיבר ראש-הממשלה. ההשקעות שיבואו מאת היהודים לא יעבדונו ואילו הון לאומי זר ודאי שיציג תנאים שיש בהם מן ההשתעבדות.

בקשר עם האמרת המחירים ויוקר החיים יש להעלות את המינימום החפשי ממס-הכנסה, נוכח העובדה, שביתנים נשנתנו תנאי-הקיום שעל יסודם נקבעה הטבלה של מס-הכנסה הפרוגרסיבי, הן של אנשי העבודה הן של הפועלים והן של האינטליגנציה העובדת. יש לקדם את התנאים בכפר ובעיר. אין להפלות בין שום צורות של התיישבות; כל צורה של התיישבות, תהיה קיבוצית או פרטית, ברכה רבה בה לעמנו, ועלינו לתמוך בה.

מטעם זה, בשל מדיניות הממשלה בשטח מדיניות-חץ, מדיניות-פנים ומדיניות הכלכלה, ומתוך הנסיון שנתנסינו בו כשהיתה קיימת הממשלה הזמנית — אם כי בהרכב אישי שונה קצת — אין אנו יכולים לתת אומון בממשלה כפי שהורכבה עלינו מן הברורים, נהיה באופוזיציה לממשלה זו ונדון אותה לפי מעשיה. את מעשיה הטובים נשבת, ואת מעשיה הרעים נגנה לבלי-חת וללא רתיעה. מובן מאלי, שנשתתף במשימה ההיסטורית הגדולה של

כך עשה העם הצ'י, שלא פסק לטעון לאיחודם של שטחי מולדתו בכתר ונצלאוס; כך עשתה ליטא הקטנה ביחס ליונא; כך עשת ההונגריה; כך עשתה ברית-המועצות ביחס לבסאראביה ולאוקראינה המערבית; כך עשו כל העמים, שבתקופה מסוימת של תולדותיהם הפסידו שטחים משטחי מולדתם. ואילו אצלנו קיים קו חינוך שלפיו הטענה להחזרת שלמותה של המולדת מעבר מזה ומעבר מזה לירדן אינה, אלא תוקפנות בלתי מוסרית ורצון התפשטות אימפריאליסטית. יש לשים קץ לאותו קו חינוכי ולדרוש משר-החינוך וההשכלה, שיעמוד קודם-כל ומעל לכל על כך, שאם לא יושלם בבית הספר את מורו, "המולדת העברית" — לא ישיב לו המורה בהצבעה על גבולות-היוגאב המסובכים והמתפתלים, שכוח האויב הטיל עלינו בתקופה זו, אלא חינוך לו התשובה היאה לזר הלוחמים והמתקוממים: המולדת היא שלמות והיא תוחזר בבוא היום לעם ישראל.

ואשר למדיניות-הפנים עלינו לעמוד על הסתירה שבין הצהרות תיאורטיות וכין המציאות. יש לקדם כמוכן בברכה את ההצהרה על הבטחת חירות האדם, אולם חירות האדם והאזרח אינם הולכים בד בבד עם קיומם של חוקים, שהם ירושה מתקופת השיעבוד, חוקים שעליהם אמר היועץ המשפטי של ממשלתנו היום, שכמוהם לא חקקו אפילו בגרמניה הנאצית, והוספו שהם מכניסים אותנו לתקופת האופל של ימי הביניים. אין חירות האזרח סובלת את עצם העובדה של קיום חוקים, המבטיחים את זכויות-היסוד של האדם, ההופכים את מדינתנו למעשה למדינת-משטרה. לכן דרוש נדרוש את ביטולם של חוקי-החירות הבריטיים המקוריים והישראליים הבל-תימקורים, המטילים כח על מדינתנו וסותרים בתוקף קיומם את ההצהרה על חירות האדם. והוא הדין ביחס לזכויותיה וסמכויותיה של הכנסת, לא די להצהיר על שלטון חפשי, רפובליקאני ודמוקרטי, שלטון כזה מבוסס קודם-כל על הבטחת הרשויות במדינה ודבר אפיני הוא, שהמפלגה השלטת עומדת כך, שחינוך הסמכות למי שלה לפי חוקי-המעבר לקבוע, שזכותה לבצע מעשים מדיניים מרחיקים לכת ורק אחר כך למסור דיווח-שבון לכנסת, בעוד שהחובה האלמנטרית, המוטלת על כל רשות מבצעת במדינה חפשית היא, להוציא לפועל את ההחלטות שנבחרו העם יקבלו ולבצע את קווי המדיניות, שייקבעו על ידי נבחריו העם. זה נשחקק גם בדיונים בק' שר עם הקמת הוועדות בכנסת, שלפי הצעה בלתי רשמית מטעם חוגי הממשלה אינן צריכות אלא להיות בתי-חרושת קטנים לחקיקת חוקים, בעוד שכל אחריות לבקורת מעשית על משרדי הממשלה ניטלת מהם. גם ועדות כמו ועדה למדיניות-חץ או לבטחון, שהן מן החיוניות ביותר במדינה, גם ועדות אלה אינן צריכות לקום לפי הצעה בלתי רשמית זו של חוגי הממשלה.

במדיניות-הפנים שלנו שוררת עדיין הפליה על אף ההצהרה, שאנו מקדמים אותה בברכה ונחכה לביצועה, יש בה פרוטקציניזם וגם למעלה מזה. ישנם חוגים גדולים בקרב האומה, שכלפיהם קיים משוה הדומה לנומרוס קלאוזוס, ואפילו לנומרוס גוללוס — במנגנון הממלכתי, הצבאי, האזרחי, והדיפלומאטי. אנחנו, שנבחרנו על ידי חמשי רבבות בוחרים בישראל, איננו באים משום כך לדרוש, שיינתנו לנו 12% או קרוב ל-12% במנגנון הממשלתי, הצבאי, האזרחי והדיפלומאטי. מפתח כזה פסול ביסודו, אך אנו לא נסבול לאורך ימים שחוג כה רחב בקרב העם יסבול מהפליה מוחלטת, ושמוקמו לא

העובדתית — הנאמנות, ליסודות חיינו הדימוקראטיים, והנאמנות למדינה, למרותה, לה בלבד, ולחוקיה ולמרותה בלבד. פרט לשלוש הגבלות אלה היתה פנייתנו לכולם. ולא דקדקנו ביותר ולא בדקנו את הציציות האידיאולוגיות, כשאמרנו: כל אלה שרצונם בכך יכולים להצטרף לממשלה פעילה ופועלת, על פי אחריות משותפת בתכנית מחייבת — יבואו וילכו אתה!

היו דברים שלא קיבלנו אותם. לא קיבלנו את שיטת המחשבה של חזית הפועלים בתוך הממשלה. אין אנהנו מחויבים לחיות על פי אפניות שעבר זמנן לפני חמש ולפני עשר שנים באירופה, — וגם באירופה נגמר וחסר לו בלי תהילה רבה — שמעברים אותן אלינו באיחור רב כדי להמם אותה ולחדשן בחיינו. אין אנו יכולים לבנות ממשלה על יסוד ממשלה בתוך ממשלה! אנו יכיר לים לבנות ממשלה רק על יסוד שוויון מוחלט של כל השתתפים בה, גדולים כקטנים, במידה שהם מצטרפים לתכנית משותפת ואחריות משותפת. וכל זמן שהם נושאים את בתכנית האחת ובאחריות המשותפת, נושאים הם יחד בעול המדינה והקמתה. ראינו את עצם הרעיון, את הסיסמה הזאת, השאולה, המיותרת, המתורגמת של חזית פועלים כפרוודור לטרקלין הממשלה. ראינו את זה כדבר מיותר ומוזיק. בכלל איננו מתפעלים מן הטרמינולוגיה החזיונית הנפוצה בחיינו, לא מן הטרמינולוגיה של חזית דתית, ולא מן הטרמינולוגיה של חזית פועלים ולא מן הטרמינולוגיה של חזית לאומית, הרואה גם במדינת ישראל את הסמל שלה ברובה, — נגד מי הוא מכון, ולשם מה הוא מתנוסס עד היום? עוד תקופה ארוכה נצטרך לחיות לא בכוח הפגיון של אחד נגד השני, כי אם בכוחו החיובי של כל אחד ואחד מאתנו, בכוח היצירה, המעשה ומסירת רות'הגפוש של כולנו ביחד. עוד תקופה ארוכה — מי מא' תנו נביא ויציב לה גבולות מדויקים בזמן — אסון יהיה, אם נגדיר ונחלק ברורות את הכוחות הפועלים בתוכנו על פי חזיונות מדויקים, העומדות אחת מול השני, שכל תכנון וכל מהותן היא בשלילת האחת את השנייה.

לא ראינו כל צורך וכל ענין ללכת בדרך זו בבנין ה' ממשלה. בתכנית הממשלה הזאת ישנם ענינים — וזה היה ידוע לכולם — שבהם מאוחדת מפלגתנו יותר עם אחרים מאשר עם החברים במפלגת הפועלים המאוחדת. זה היה ידוע, לא היה בזה כל סוד.

ידוע, שהשאלות מדיניות'חוקי ובשאלות של שיטת בנין צבא'הגנה לישראל יש יותר חילוקי דעות — לפי דעות, חילוקי דעות מילוליים — בינינו ובין מפלגת הפועלים המאוחדת, מאשר בינינו ובין חוגים אחרים בתוך הכנסת. כמו שהיה ידוע מראש — וגם זה לא היה סוד — שיש שטח גדול של ענינים, — המקפל בתוכו את התמצית שבתמצית של היותנו, עתידנו וגורלנו, שיטת הבנין וה' עבודה, ועמידה העבודה, במדינתנו, ומקומו של הפועל בחברה המוקמת במדינתנו, שבהם דרכנו קרובה בהרבה, לדרך מפלגת הפועלים המאוחדת. — ואני מרשה לעצמי להגיד: מודהה עם דרכה.

זאת היתה המציאות. ולתאר את העובדה המכאיבה בצורה זאת, כפי שעשה זאת חבר'הכנסת יערי — אני חייב להגיד: אין זה לכבוד הענין ואין זה לכבודו של יערי. אין לחבר'הכנסת יערי כל זכות לתאר את העובדה המכאיבה, שמפלגת הפועלים המאוחדת אינה מצטרפת לממשלה זאת, כענין של פסלה: פוסלים אותנו, פוסלים אותנו בכל, פוסלים אותנו במדיניות'חוקי, למה לספר דברים, שכל אחד מאתנו יכול לקום ולשאול: אם פוסלים,

שיבת'ציון ושל קליטת המוני שבי'ציון. נשתתף בכל מפ' על קונסטרקטיבי, שכוונתו להכניס מספר גדול ככל האפשר של אחינו המצפים לחירות ולעצמאות, לקלוט אותם קליטה נפשית וחמרית כאחת. נשתתף בהתיישבות הכפר החלוצית ובהגנה על חירות העם והמדינה. איש לא יפ' סול אותנו מלהשתתף בביצוע המעשים הגדולים, שזמנם הגיע לאחר השגת השלב הראשי של עצמאותנו. אין איש מוסמך כאן לשפוט, מי הוא גורם בונה ומי גורם בלתי בונה בעם ישראל. עוד לא נולד איש, שיהיה מוסמך להוציא פסק'דין כאלה. פסק'דין כזה יוצא עליידי עם ועל ידי ההיסטוריה, והעם בחר בנו להיות נציגיו ושליחיו, מפני שהוא יודע כי אנחנו בנינו, בדמנו בנינו, בדמנו בנינו. עמנו יעבור לסדר'היום על אותה התנשאות והת'יימרות לקבוע, שיש סיעות בישראל שאפיינו איננו או' פי של גורם בונה. עמנו, שבחר בנו לייצגו, הוא בוודאי טוב יותר לא רק מכפי שהוא נראה במפלגותינו ובעת' נותנו אלא גם מכפי שהוא נראה בדבריו של ראש'הממשלה. ההיסטוריה היא שתשפוט והיא בוודאי תעבור לסדר'היום של פסק'הדין של שופט, שאיננו מוסמך לזה. לעומת זאת תרשום לפניו ההיסטוריה, שבארץ הזאת פורים וזרועים לארכה ולרחבה מודן ועד באר שבע 500 קברים ובהם שוכנים נצח מניחי היסוד של אותה תנועה, שבשמה אנו מתכבדים לדבר אל הכנסת ואל האומה והם הקימו בנין גדול, את גדול'הבנינים בדורנו, את בנין המרד במשעבד שתוצאתו היא הסתלקות השלטון הבריטי וסלילת הדרך לעצמאות העברית.

פ. לוביאניקר (מפא"י):

חברי הכנסת, אנו עומדים בפני אקט ממלכתי רב' חשיבות הקשור באחריות הגדולה לדרכה ועתידה הקרוב של מדינתנו. אנו עומדים להקים את הממשלה הנבחרת של הכנסת. היו לנו במשך עשרות בשנים מעין'ממשלות, שמילאו תפקיד גדול בחיינו ובהתפתחות מפעלנו, בין בתנועה הציונית ובין בכנסת ישראל, שכנסת זו היא המשך טבעי, אורגני לה. וממשלות אלה שקדמו לזו שאנחנו עומדים להקים, עשו את כל עבודת ההכנה, שבזכותה צמח המפעל ומרכז'הכוח, ששימש יסוד לבנין המדינה, להקמת מוסדותיה.

אך זוהי הפעם הראשונה — זאת הכל אנו עושים בתקופה זו בפעם הראשונה — שאנו עומדים להקים ממ' שלה המוגדרת בחוק והמציידת בכוח החוק. והעובדה האלמנטארית לכאורה הזאת — ממשלה נבחרת וממשלה מוגדרת בחוק וממשלה המציידת בכוח החוק — מטילה על כולנו אחריות מיוחדת, ורוצים לנתח את הקמתה, את תכניתה.

מפלגת פועלי ארץ'ישראל ניגשה לענין הקמת הממ' שלה הזאת לא שיכור'תנצחון, אם כי לא היה לה כל סיבה להתבייש בתוצאות הבחירות לכנסת. לא היינו שיי' כורים, להיפך, ניגשנו לתפקיד זה כפופים מעומס האחריות הכבדה שהיתה מוטלת על סיעתנו, הסיעה המרכזית המכרעת, שבידיה מפתחות המדינה ועתידה ופעולת'ה לשנים הקרובות.

ופנייתנו, שהיתה פנייה כנה, פנייה חברית, הייתה פנייה לכולם. ולא היו אלא הגבלות ברורות אחדות בלי בד, שגם אותן בגלוי ובאופן ברור. היו לנו רק שלושה יסודות, המגבילים את הרכב הקואליציה הרצויה: יסוד של הנאמנות הציונית — לא המילולית, כי אם

ביצירה העצומה הזאת, רבת הפנים והענפים במשך ארבעים שנות קיומה של תנועת הפועלים.

ואני חייב להגיד מדוע אני מודאג, לא מתוך חשש שאני מודאג לה לא פחות מאשר חברי-הכנסת מאיר יערי אך לא בנוסח זה ולא בדרך זו נסביר ונסלול את הדרך לתקון העובדה.

ואני חייב להגיד מדוע אני מודאג, לא מתוך חשש לכשרון המעשי הטכני היומיומי של הממשלה. אני מודאג קודם-כל מבחינה ממלכתית. מבחינה ממלכתית אסור שבמצבנו אנו ייצא כוח רציני בתוכנו, שלא יעמיס על עצמו את כל החובות, כי את חלק הזכויות יקבל כל אחד בלאו הכי.

ואני מודאג לעובדה הזאת גם בגלל הסירוסים שהיא עלולה ומוכיחה להליך פנימה בתפתחותם של הכוחות שאינם משתתפים. רבותי, חיי אופוזיציה בציונות לא נתנו מעולם תוצאות חיוביות, ובמדינת ישראל — על אחת כמה וכמה, חיי אופוזיציה סירסו תמיד את דמות הציונות, את דמות התנועה. חיי אופוזיציה במדינת ישראל מוכרחים לסרס את קו התפתחותם של הכוחות העומדים מבחוץ, ועל ידן לסרס את קו התפתחותה של המדינה כולה.

ואני רוצה להגיד לחברים במפלגת הפועלים המאוחדת בכל האחריות ובשם מפלגת פועלי א"י: כאתמול כן היום — אל תהפכו שגיאה מקרית ליסוד מכוון, אל תהפכו התפתחות פאטאלית לגורם הקובע את דרככם במדינה. החליטו-אנ שנית למענכם, למען תנועת הפועלים, למען המדינה.

בעצם לא היה עד כה ויכוח על תכנית ראש-הממשלה והממשלה. הקשבתי לדברי חברי-הכנסת מאיר יערי ושמעתי אי-אמון. לא שמעתי אף עירעור אחד אף על נקודה אחת. לא שמעתי אף יסוד מנוגד אחד לאותם היסודות שהוצגו בתכניתה של הממשלה העומדת לקום. זאת היתה התפרצות לדלת פתוחה, אותה דלת שהיא אצלנו נוחה ביותר להיות פתוחה — דלת מדיניות-החוץ, וההתפרצות היתה כפולה. מצד חברי-הכנסת מאיר יערי, ומצד חברי-הכנסת מנחם בגין.

מר בגין תבע מאתנו לקבוע הלכה מדויקת בדבר הגבולות של מדינת-ישראל, שעליהם נעמוד. אני מניח, ששכלו הישר של הרוב הגדול בכנסת זו לא יתן לנו ללכת בדרך הזאת. ואנו נקבע את הגבולות הסופיים במידה שיש גבולות סופיים — כמו עד כה: במאבק הצבאי ובמאבק המדיני והבינלאומי. במאבק הכפול הזה ורק בו הם יקבעו למעשה, ולא בדרך אחרת של קביעה מראש.

ואני רוצה להגיד למר בגין דבר, שאולי לא יהיה קל לו לשמוע. במציאות הארץ הזאת — ארץ-ישראל — ישנם שני עמים והיו שני עמים, ובשני העמים האלה היו שתי שיטות-מדיניות מכריעות.

השיטה המדינית המכריעה בעם היהודי היתה זו, שהיום היא מיוצגת על ידי הממשלה הזמנית, שמר בגין, שכל חייו היו נתונים כנראה לבחירות דמוקרטיות. מצא משום-מה לנחון להגדירה דווקא הגדרה שלילית, "הממשלה הבלתי-נבחרת", והיא היתה בעצם יורשת בכיבול של הנחלת הסוכנות, ההנהלה הציונית הקודמת, — זאת היתה שיטה מדינית אחת. והיתה שיטה מדינית שניה, ששלטה בתוך העם הערבי: היא היתה מיוצגת על ידי המופתי הגדול, זאת היתה שיטה

מה משמע קיומו של חבר מפלגת הפועלים המאוחדת בתפקיד ציר באחת הבירות החשובות בעולם? מה משמע של קיום חבריה של המפלגה הזאת בעמדות חשובות, — אפשר להגיד בעמדות-המפתח, — בנציגות הייפלומאטית של מדינת-ישראל בשורת מדינות בעולם?

האם אפשר לאחר עובדות אלה לדבר בנוסח זה של הפסלה? האם מתוך הפסלה הגענו לעובדה והמכאיבה הזאת של אי-השתתפותכם בממשלה? האם באמת אפשר כך לדבר בתוכנו? מפלגת הפועלים המאוחדת אינה משתתפת בממשלה — והתמונה המתקבלת היא: "ריפורמיסטים-קלירקאליים", "ריאקציונרים-ימניים"... אפשר לשאול את החברים האלה: ואילו היו בין 15 חברי הממשלה שלושה חברים של מפלגת הפועלים המאוחדת — מה היה קורה לריפורמיסטים, הקלירקאליים, הריאקציונרים, הימניים האלה? האם היו הופכים מתאום, לפרוגרסיביים, לכוחות בונים, לכוחות קידמה? והאם כבר סברתם את הדלת לחלוטין? הלא יתכן שתחזרו בכך — אני מקווה שאם לא היום, מחר — ותהיו בממשלה במיעוט עם אותם הריפורמיסטים והקלירקאליים והריאקציונרים והימניים! האם היו לנו חילוקי-דעות כלשהם על עצם הרכבת הממשלה? האם מותר לשחק ככה במונחים ובמושגים? זאת אומרת, אין כלל קריטריון אובייקטיבי, סוציולוגי, או אידיאלי לוגי — יש רק קריטריון אחד: אני, הנושא את סמכות האפיפיור לקבוע מה טוב ומה רע, אני קובע לפי הצורך שלי, לפי האינטרס שלי; היום המטרה היא בנומנקלטורה זו ומחר תהיה אחרת.

ולמה לנו דברי התפארות? מילא, חברי-הכנסת בגין יכול להרשות לעצמו סתירה ממין זה. אותו יכולה לשפוט רק ההיסטוריה, איך תשפוט אותו הוא אינו מגלה, אך הוא רשאי כמובן לשפוט את כולם ושיטת המשפט שלו היא כמובן, "רוסנת" מאד. הוא יכול רגע אחד לומר: אל תתפאר ואל נפלה בין דם לדם — וברגע השני הוא שוכח את מה שמר ומספר לנו שבכוחו-הוא נגאלה הארץ, בכוחו-הוא הגענו למדינת-ישראל. להגיגו של מר בגין אין לי טענות רבות. אך מחברי-הכנסת וידידי יערי אני חייב לתבוע לשון אחרת, לא לשון זו של התפארות.

"כוחות העמל והקידמה" — מאימתי המונופולין הזה על עמל ועל קידמה? אתם חופרים במנהרה אפלה? ומה עשו אחרים כל ימי חייהם? אם המנהרה היא מנהרה — הרי היא אחת, הרי היא אותה המנהרה עצמה; או שהיא לא לגמרי מנהרה ויש בה קצת אור מלכתחילה — ואזי המנהרה אינה מנהרה, האור שבה הוא אור אחד לכולנו.

ומה הנוסח הזה: "אנחנו נשמור עליכם", "אתם מבטיחים רבות ומקיימים מעט", "אנחנו נשמור עליכם, שתגשימו את התחייבויותיכם"? — מפלגה זו עומדת במבחן כבר שנים רבות. לא אבדוק, מה הביטיח יותר במשך עשרים-שלושים השנים הממושכות. אני חושב, שהבדיקה הזאת עלולה להיות מערערת קצת את בטחונם של חברים אחרים. היא לא הפרה כל כך את הבטחותיה, אפילו הבטחות שרק לפני שנתיים נראו כפאנטאסיה דמאוגית לצרכי בחירות. ומה הנוסח הזה של העמדת עצמו בתפקיד של הנאמן היחיד על הכשרות של המועדים לבעוט?

וגם בענין הסוציאליזם בארץ-ישראל — עוד לא חילקנו את הבכורה ועוד לא קבענו את אחוזי המניות

מדיניות-החוץ שלנו באופן כזה, שמי שיטיל עלינו מין אחד של אמבארגו נשכיח ונשתק ונצטק "קדוש, קדוש" והשני שיטיל מין אחר של אמבארגו, עליו נאמר: "הנה השונא"? האם תמונת העולם היא באמת כזאת? האם מותר לנו כך לתאר את ענינו, ולו היה איש מפ"ם שרה-החץ ועליו היתה רובצת האחריות לבטא לא את מפלגתו, כי את מדינת-ישראל ולהליך אותה בין הגלים הזדוניים של עולם גועש, האם יכול היה הוא לבור לעצמו דרך אחרת ולא ללכת בדרך זו, שהיא פתלתולה וקשה ומסובכת, אך דרך אחת ויחידה, הפתוחה לפנינו, אם הפצייחיים אנו? מהו הדיבור הקל הזה על שיטות-מדיניות שונות, על דרך מדינית שונה? הקיימות אלו במציאות? במציאות של האחריות הכבדה הגורלית, ולא במציאות הדיבור הבין-מפלגתית שלנו?

רבותי, אנו נעמוד בשנים הקרובות לפני מבחן — המבחן הגדול של המדינה, כבר אמר את הדברים ראש הממשלה ואני רוצה לחזור עליהם, אנו ניבחן בשנים הקרובות ביכולתנו להגשים את תורת יום-הגדולות בממדים של ימים גדולים. במשך כמה שנים נצטרך להכפיל את הישוב, משמע, שכל אחד מאתנו יצטרך לקלוט לפחות עוד יהודי אחד, משמע, שבמשך שלש ארבע שנים יקום עם חדש בציון, ואולי לא תעמוד השאלה של קליטתו אנו את העם הזה, אלא להיפך: איך העם הזה יקלט אותנו, אנו נצטרך לפני צורך של תהליך מזורז של התמוגגות בממדים גדולים, להיות בולעי המונים גדולים במשטר חיים, במשטר עבודה, במשטר התיישבות.

כי אנו יכולים להגיע לקאטאסטרופה, אם לא נדע לרכז את שארית המאמצים, כדי להפוך את העליה העצומה הזאת, הזורמת יום-יום, לכוח בונה עם וארץ, והשאלות הפשוטות והחשובות בחיינו יהיו: שאלות השיכון והעבודה במשמעותה הראשונית הפשוטה, ופרנסה והתיישבות, אנו יכולים ליהפך למדינה לבאנר טינית קטנה, גרועה, עם ראש גדול של תל-אביב, רמת-גן ופתח-תקוה, שתכולת בקלות בסביבתה מבחינה תרבותית-רוחנית, בין הסיכוי הזה ובין האפשרות האחרת עומד פס צר מאד של מציאותנו, זהו העמק, השאלה היא, אם נדע להכפיל ולשלוש ולהביא פי ארבעה וחמשה את העמק לקאטאגוריה כלכלית משקית ורוחנית ולהפוך אותו ליסוד חיינו, להביאנו באופן מהפכני לגור, המטיל את דמותו ורוחו על כל העם הנבנה מחדש בציון. זו הופכת לשאלה מכרעת לעתידנו, לעתיד המדינה ולעם גם יחד, לנוכח תפקידים אלה ולנוכח הפורגוראמה הזו, שהביא לפנינו ראש-הממשלה בשם הממשלה, משנה-כוח לתביעה האלמנטרית הפשוטה. אל תדאגו לאוריינטאציות בישראל, לא תמו אוריינטאציות בישראל ולא ייתמו אוריינטאציות בישראל, דאגו-נא לכוחה של המדינה היוצרת, המגבירה את כוח ממשלתה.

ד"ר ה. פדרר (המפלגה הפרוגרסיבית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה! המפלגה הפרוגרסיבית תתמוך בממשלה החדשה ותצביע בעדה, אנו הערכנו ומעריכים את הנסיון של ראש-הממשלה, להרכיב קואליציה רחבה ואנו נקווה, שעוד היום תהיה אפשרות להשיג את המטרה החשובה הזאת, אני פונה באופן מיוחד למפ"ג לגה אחרת, לחשוב לא למפ"מ, ואני מבקש מהמפלגה הזאת עוד

מנוגדת בתכלית לשיטתנו אנו והיו בה סממנים מוכרים מאד למר מנחם בגין: אי-נכונות לשום ויתור, אי-התחשבות בשום מצב בינלאומי, עמידה מוחלטת על קוצו של יוד בכל תביעה, של התביעה כולה, שלילת כל פשרה, עומדים היום בפני סיכום פרישה גדולה מאד ויכולים לסכם לעצמנו את תוצאות השיטה המופתאית, התוקפנית, ההחלטית, הבלתי-מתפשרת, אל מה היא הולכה, למרות נצחונות זמניים והישגים חולפים בסופו של חשבון, ואם אנו עומדים היום במצב זה שבו אנו עומדים בו, הרי גם זה הודות לכך, שבפנים העם היהודי לא נתנו לשיטה זו שהופתה הגדול ייצג אותה בתוך העם הערבי, להשתלט על חיינו והלכנו בקו אחר ושיטה אחרת דינאמית, ריאליסטית ומהפכנית כאחד, שהתחשבה עם שינויי המצב, עיכבה וקידמה גם יחד וידעה להתאים את עצמה לפרוץ דרכים ולעלות על שבילים עם כל חידוש, עם כל שינוי, עם כל גילוי של יכולת חדשה, רק הודות לזה, שדחינו את הדרך של מר בגין וחבריו, שלא נתנו לו להפוך את דרכו לדרכם המדינית של העם והציונות, הודות לזה, שלא קבלנו את הדרך הזאת במשך עשרים וחמש שנה, לא קיבלנו את הדיבורים הללו על העבודה הציונית ועל היצירה הציונית ולא נבהלנו מן התיאורים המפסלטיים על "ציונות של ביצים וירקות", ויצרנו את שלוש מאות היישובים, וריכזנו את שבע מאות אלף היהודים והקימונו את מעט הכוח הזה — הודות לזה, שבעבר הארוך ובעבר הקצר לא הלכנו, ושללנו את הדרך הזאת של הרפתקה כושלת ומכשילה מראשיתה — רק הודות לזה יכולנו להגיע למה שהגענו, והנסיון הזה מחייב קצת להוריד את הטון של הדיבור, של הבטחון העצמי.

והיה לנו נסיון-מה בוויכוח בשטח מדיניות-החוץ, לצערי, גם מפי החבר מאיר יערי, מה הוא רוצה? ראש-הממשלה קבע, "ידידות עם ארצות-הברית וברית המועצות", ואני חושב, שלא במקרה בחר בטרמין זה של "ידידות", לא מקרה הוא, שאמר "ידידות" ולא "הזדהות", כי אין לנו ולא יכולה להיות לנו, בקו המדיניות החיצונית שלנו הזדהות עם שום כוח בעולם, אין אף כוח ידידותי אחד, המזדהה אתנו ואין אף כוח אחד, שאנו רשאים ויכולים להזדהות אתנו, ואם לאמבארגו — האם ישנו רק אמבארגו אחד? האם אין אנו חיים במציאות עולמית של מיני שיטות שונות של אמבארגו? ומי מאתנו יקבל על עצמו להחליט איזה אמבארגו מוזיק יותר, פיגע יותר, ומסוכן יותר, במדיניות-החוץ שלנו אנו מעוניינים בכמה וכמה דברים, אנו מעוניינים בעזרה מדינית לתביעות הכל-ליות, מעוניינים בהגברת כוח ההתנגדות שלנו, מעוניינים בעזרה כלכלית, וקודם-כל אנו מעוניינים ביהודים שיבואו באופן חפשי למדינה, כי בלי יהודים — כל המדינה וכל המריבה על הקואליציות אינה אלא סערה בכוס מים, חסרת טעם וערך, יש אמבארגו על נשק, ויש אמבארגו על כסף, ויש אמבארגו על יהודים, והאם בגלל זה שיש אמבארגו על יהודים נכריז מלחמה על חלק עולם? נחליט על אי-ידידות? נשרוף גשרים? או להיפך, נתאמץ כולנו יחד לחפש כל שביל המוליך אותנו בדרך ישראל, גם אם השביל יהיה פתלתול וקשה ויפצע את רגלנו יום יום? האם המצווה הזאת מוטלת עלינו רק כלפי כוח אחד וחלק אחד בעולם הזה? האם נחלק לעצמנו את העולם וזאת תהיה

בלי אכספורט. ואנו מצטערים צער רב על המתחות השו"ר ררת דוקא בשטח זה.

ודאי נכון, שהיציבות בשכר-העבודה הוא גורם חשוב, אך זה איננו יכול להיות הגורם היחיד! חשוב בהרבה לדי ארגון להגדלת פירון העבודה — הן של הפועלים והן של בעלי-התעשיה, לדאוג לראציונאליזציה של התעשיה שלנו. אנחנו משוכנעים, שע"י הראציונאליזציה נגיע לכך, שחל-קו של שכר-העבודה לא יהיה מכריע, כל בעלי-התעשיה צריכים לשלוח חלק של התוצרת לחו"ל. גם בארצות אחרות קיימת שיטה כזו והן הצליחו בה. ודאי צריכה להיות עזרה מאת הממשלה ואנחנו דורשים אותה. שיטה זו היא אחד היסודות של משקנו.

אני מצטער, שאין אנחנו עם עשיר. אנו מחוייבים לדי ארגון להקטנת ההוצאות בכל השטחים, וגם המשרדים החשובים ביותר, הקרובים לנו כל כך, צריכים לעבור תחת בקורת כזאת. אנו דורשים חוק בדבר ייסוד מוסד-בקורת בממשלה ואנו חושבים, שע"י כך נוכל להתקדם באופן ניכר.

כן אנחנו מבקשים מאת הממשלה לפרסם בלי כל דחייה חוק לעידוד השקעות; וזם ההשקעות מחוץ-לארץ הוא תנאי מוקדם לשיפור מאוץ-התשלומים הרע שלנו. יש למשוך השקעות לארצנו, ויש כיום יהודים, המוכנים על כל פנים לתרום את התרומה הזאת, ואנו צריכים לעשות את הכל, כדי לקדם התפתחות כזאת. חוק כזה הוא הכרחי, ודווקא העברת הריבית במטבע זר. נחוצות הקלות במסים. אנו שמחים, ששמענו היום מראש-הממשלה הצהרה, שהממשלה החרישה מוכנה לעודד השקעות כאלה ומורכבה להגן על האינטרסים של המשקיעים.

תנאי מוקדם לכל התכנית הזאת היא המלחמה בהת-ייקרות. אין אנחנו יכולים לבנות את הארץ, אם נצטרך לשלם בעד הכל מחיר כפול בהשוואה למחירים בשוק העולמי. אין אנו יכולים להגיע לידי אכספורט, אם לא יעלה בידנו לרסן את ההתפתחות המסוכנת הזאת. אנו בעד פיקוח ארץ פיקוח הכרחי, לא רק בשטח המזון, אלא גם בשטחים אחרים. אנו תומכים במשטר הצנע, אך זה יכול להיות רק תנאי מוקדם, כדי להגיע להבארה טוטאלית של משקנו. השאלה העיקרית היא, איך להבטיח יותר הכנסות משישנן כיום לרשותנו.

ועוד מספר מלים על שאלה, שהיא חשובה כל כך וקרובה ללב כולנו — שאלת העליה. ונכון אמר חברי-הכנסת לוביאניק, בעליה הגדולה כרוכים סיכויים גדולים, אך גם מסכנות גדולות, והדבר תלוי בנו איך תהיה ההתפתחות. וכאן לא די לדבר על תכניות גדולות, העולים דורשים תכנית ריאליסטית. הם אינם מוכנים לחכות יותר. לזוגה מספר אחד. לשיכון עולים נחוצות במשך 3 שנים 100 אלף יחידות-דיור והון של 80 מיליון לירות. ברור, שסכום כזה אפשר לממן רק בתכנית גדולה, כוללת. אפשר להשיג זאת רק אם כל הכוחות ידאגו יחד לכך, המדינה והמוסדות הלאומיים, ומתוך פעולה מתאימה ומהירה. ואין זה יכול להיות ענין של מקריות, אלא אך ורק ענין של תיכנון. ברור, שאם אנו רוצים להוציא לפועל תכניות כאלה נחוצן להרויב במידה ניכרת את מנגנון הממשלה. את התכניות האלה נוכל לבצע רק אם יהיו לנו פקידים מתאימים בעלי-כשרונות ובעלי רמה גבוהה. וזוהי שאלה עיקרית למדינה הצעירה. אנו שמחים מאד לציין, שיש בשטח זה התקדמות גדולה, אך יש לתקן מגמה ידועה: הפקיד צריך להיות בלתי-חלוי במפלגות פוליטיות. אנחנו דורשים דפולטיזציה של הפקידות ואנחנו שמחים למ-

פעם לשקול, לשקול היטב, אם לא טוב יותר בשביל עתידה, בשביל עתידה של המדינה הצעירה, להצטרף לקואליציה הזאת. ואני מבקש את החברים האלה עוד פעם, לשקול את עמדתם ולהגיע לידי החלטה חדשה.

הנסיבות המכריעות להשתתפותנו היו כדלקמן: (א) אנו עוד באמצע המלחמה, אולי אחרי המלחמה — כך נק' וזה — ויש איזה חוק פנימי של ההיסטוריה הציונית, שלא הצליחו מפלגות ותנועות, שברגע המכריע לא היו מוכנות לקבל עליהן את עול האחריות. אני חושב, שהמכריע הוא לא מספר השרים בממשלה אלא הבסיס האובייקטיבי, ואנו שמחים מאד לשמוע מראש-הממשלה, שקיבל הרבה הצעות שאנו דרשנו ממנו לקבלן כתנאי מוקדם להצטרפות לקואליציה. אנו משוכנעים, שכשנשתתף בממשלה, תהיה לנו אפשרות להציג אינטרסים מוצדקים, כגון של החקלאות הפרטית, או של התעשייה הרבה יותר מאשר לולא יכלנו להשתתף בה.

מה הן הנקודות העיקריות של עמדתנו? אני רוצה לגסות להגיד כמה מלים על החלק העיקרי שבנאומי של ראש-הממשלה. אני רוצה להניח לרגע קט, שאנו עומדים לפני ייצוב בשטח הפוליטי היהודי. צדק מר בן-גוריון: לפנינו תזית חדשה ומסוכנת עד מאד: התזית האקונומית המשקית. והמדובר הוא על המלחמה למען עצמאותנו החדשה, ואנו נקבל בראשן את ההגדרה הנוספת, שזה אפי' שרי רק על בסיס של רמת-חיים, המתאימה לשכבות הרחבות של עמנו.

התקופה של הממשלה הזמנית הוכתרה בהצלחה ואנו ראינו בה לעתים קרובות אומץ-לב להחלטות וכוח דינאמי. ואנו מקווים, שגם בפני הקשיים האקונומיים יהיה לממש לה אותו אומץ-לב ואותו הכוח הדינאמי, ואפילו אם נצטרך להחליט החלטות מסכנות וקשות. אנו מעריכים מאד, ואולי באופן מיוחד את הכוח היוצר הגדול של השמאל, אך כרגע זה נחוצן להבין את המצב ולפעול.

וכמה הערות בתור ניתוח. אני צריך להראות על זה, כי המאזן המסחרי שלנו הוא לגמרי שלילי. אנו כולנו רואים זאת בחדא. לעומת זה אנו צריכים לדאוג ליבוא גדול. יש אפשרות להגביל את היבוא, רק עד גבול מסוים. יש לנו צבא ויש הכרח לדאוג להרבה מצרכים בשיביל הצבא. אפשר לדבר על צנע, ואנו תומכים בזה, אך צריך לדאוג למזון לישוב. מלבד זה אנו רוצים לבנות ורר צימ להוביא כל מה שדרוש לבנין. ואנו צריכים להרוויח גם בתור אומה מה היצוא של תוצרתנו — וזוהי אחת משאלות היסוד שלנו.

תשובתנו הראשונה לכך היא, שאנו צריכים להגדיל את כוח הייצור — בלי זה אין הצלחה ואין הצלה. וזה אפשרי אך ורק אם יש באמת תיכנון בהיקף ובקנה-מידה ארצי. אין סיכויים למשק הקולקטיבי ואין סיכויים למשק הפרטי, אם לא נדאג לתיכנון בקנה מידה ארצי גדול. אך במסגרת תיכנון כזה יש חופש פעולה, יש מקום ליוזמה פרטית. אם נזכר על הגברת כוח הייצור, הרי המדובר הוא בכל השטחים: על החקלאות ועל התעשיה. אנו צריכים לדאוג לכך, שהחלק היחסי של החקלאות לא יהיה קטן יותר מאשר היה עד עכשיו. אנו צריכים לדאוג לכך, שהמועמדים, שיש להם אמצעים משלהם, — ויש הרבה כאלה — יקבלו את המקום המתאים במסגרת ההתיישבות הגדולה שלפנינו.

התעשיה. אין עליה המונית בלי תעשיה, ואין תעשיה

אני רוצה לסכם, בשבילנו השאלה העיקרית היא — החזית המשקית: היהיה כוח דינאמי ואומץ לב לממשלה מחר ומחרתיים להתחיל בשטח זה בפעולות בקנה-מידה גדול? והבסיס צריך להיות — הגדלה של הייצור, והגדלה של כל המשק והרחבתו. הבסיס צריך להיות תיכנון בקנה-מידה ארצי. הדרישה צריכה להיות: — זכות-קדימה לתיכנון כזה בעניני העליה.

ומאחר שמצאנו חלק חשוב של כל הדרישות בתכנית שהשמיץ היום ראש-הממשלה, אנחנו מוכנים להצביע בעד הממשלה החדשה.

הי"ר י. שפרינצק:

מכיוון שאנו יושבים כבר שלוש שעות, וכדי ליצור תקדים שלא נשב יותר מאוחר משעה אחת-עשרה, אנו נסיים את הישיבה עכשיו. ועדת-השבעה שנבחרה והועדה המתמדת מתכנסות לישיבה מחר ב-8.30 בבוקר בבית השני. הישיבה תהיה מחר ב-10.

צוא משמט מתאים ברוח זו גם בתכנית שהשמיץ היום ראש-הממשלה.

והערה אחרונה. אנו כולנו מודאגים להתפתחות האחרונה בירושלים. כולנו, כל חברי הבית הזה, מוכנים לעשות מאמץ מיוחד לטובת ירושלים, ואנו חייבים לעשות זאת. נדמה לי שהעיקוב העיקרי הוא לא כל כך בחילוקי דעות על התכנית. יש תזכירים, וברור פחות או יותר מה אפשר לעשות. יש אפשרות להעביר מוסדות, יש אפשרות לפתח בקנה-מידה מסויים תעשייה, יש אפשרות של פיתוח ובנין. השאלה העיקרית היא: איך? השאלה העיקרית היא כזאת, שאנחנו צריכים להטילה על הממשלה ואנו מציעים לה לשקול את הרעיון, אם לא נחוצ להקים משרד מיוחד לרכז בו את כל הפעולות למען ירושלים. ואנו מבקשים ודורשים בתקציב הבא הקצבות מיוחדות לטובת ירושלים. מפני שלכל בן-אדם, המכיר את ההתפתחות בארץ ברור, שברגע זה אפשר להתחיל אך ורק עלידי הון ציבורי, הון לאומי, הון של המדינה, בהתפתחות חדשה, שהיא כל כך הכרחית דווקא בירושלים.

הישיבה נועלה בשעה 23.05.